

Aastaraamat

Evangeliumi-

Lutheruse usu
Lastele.

Koffu seadnud

K. v. Grünewaldt.

Jurjewis (Cartus) 1900.

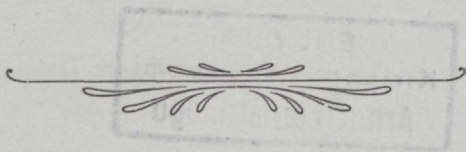
„Kristliku rahwajäranduse agenturi“
tuluga trükitud.

Astaraamat

Evangeliumi-Sutheruse usu lastele.

Kokku seadnud

K. u. Grünemaldt.

Jurjewis (Tartus).

Trükitud „Kriistliku rahwafirjanduse agenturi“ kulusga.

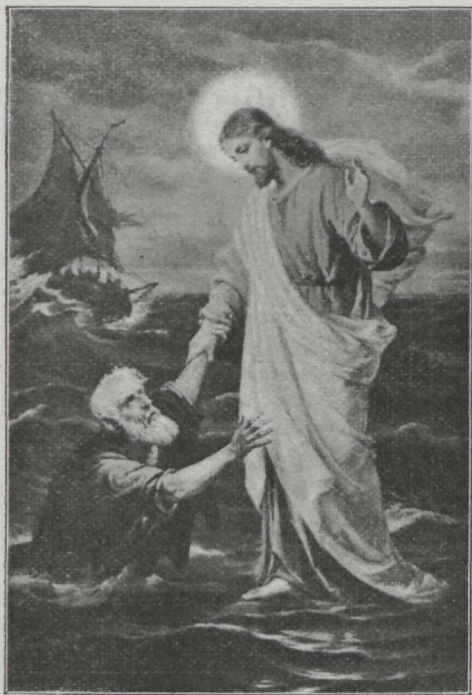
1900.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 7 сентября 1900 года.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

22081

R. Mattieseni trükk Jürjewis (Tartus).

Matteuse ew. 14, 30.

Island, aita mind!

Maailma mere peal.

uured ja imelikud on meie Jumala teud. Väga suur ja imelik Jumala tegu on meri ka; oled sa seda näinud ja tähele pannud? Eks ta ole väga ilus ja kena, nagu otjata suur sinine peegel? Jah, see on siis, kui ilm hea ja waga on, ja päike paistab. Aga kui kange tuul puhub ja torm tõuseb, kui laened hakkawad kohijema ja ikka kõrgemale tõusma, oh, siis on ta hirmus küll. Kui mitu inimest on ta juba ära uputanud! Tohib sa nüüd mere peale minna? Wõi arwad sa, et kui sa laewas oled, siis pole karta? Eks mere wood wõi laewa ka külliti wõtata ja puruks peksta ja inimestega tükis äkiste ära kautada? Seepärast ära ole väga julge: ära sa nalja pärast mere peale mine! Aga kui Jeesus käsib, kui see on su amet ja kohus, siis mine küll ilma kartmata. Tema wõib sind hoida ja ilusaste ülespidada, kas hea ilmaga ehk kange tormiga, kas mere peal ehk maa peal; tema käsi on igas kohas wägew küll sind hoidma. Väga õnnis on see inimene, kes Jeesuse tee peal käib ja tema peale üksi loodab.

Meie oleme kõik nagu reisijad mere peal. Maailm on otsegu meri: näitab ka wahel väga kena olewat, rikub ka mitme inimese hinge igaweste ära! Aga Jeesus ütleb: „Ära karda, ma olen sind ise maailma pannud elama, küll ma hoian sind ka; aga sina ära mine ilmas mujale kui sinna, kus mina sind käsin minna; ja siis waadaku su silmad alati minu peale, siis ei lähe sa mitte hukka, ja ükski asi ei pea sulle kahju tegema.“

See olgu nüüd see õpetus, mida meie pilt siin esimesel-lehel küljel meie meele peab tuletama. Jeesus käskis ükstord omad jüngerid võtse laewaga üle mere minna; tema ise tahtis veel korrats aimuütsi olla ja oma taewase Isaga palwes rääkida. Siis läks tema pärast ka nende järele, aga ei mitte laewaga: ta kõndis wee peal. Küsid sa: kuidas see võis olla? Mõttele ometi, et Jeesus on Jumala Poeg, tema läbi on meri ja kõik maailm tehtud, eks ta wõi sellega teha, mis ta tahab? Temale on ju antud kõik meelewale taewas ja maa peal. Ei sagedaste pole ta küll seda imeasja mitte teinud; aga seekord tahtis ta selle läbi oma jüngerite usku kinnitada, et nemad pidivad uskuma, et tema on Jumala Poeg.

Küll see usufinnitus oli neile jelsamal korral väga tarwis, sest nemad olivad väga arad. Kange torm oli praegu tõusnud, nemad olivad laewaga suures hädas ja kartust täis. Miks nad siis kartsiwad, kui Jeesus ise neid käsknud minna? Kas tema küll lasseb neid hukka minna, kes tema käsu järele teewad? Kartku need, kes oma eneste tahtmise ja lusti pärast käiwad; aga kui sa õiget teed käid, eks Jeesus lubanud sind siis hoida?

Weel suuremaks läks jüngerite kartus, kui Jeesus nende laewa ligi sai, wee peal kõndides. Nemad kishendasiwad hirmu pärast: „see on tont, see on waim!“ Ja kui Jeesus neile ütles: „Õrge kartke, mina olen see!“ — kes teab, kas nemad siiski seda kõhe kõik uskusiwad. Üks uskus küll, tahtis seda ka kõigile näidata: see oli Peetrus. Ta ütles: „Issand, kui sina see oled, siis käsi mind enese juure tulla wee peale.“ Miks ta seda palus? Mis temal wiga oli teistega laewa jääda? Küllap see oli wist jälle liig julgus, et ta tahtis teistest ülem ja parem olla ja iseäranis ligemale Jeesuse juure saada.

Jeesus andis Peetrusele luba. Ja waata, nüüd wõis Peetruski ka wee peal kõndida, sest et Jeesus käskis. Aga kui kauaks ta wõis? Mõtkaui kui ta Jeesuse peale waatas ja lootis, siis sai ta küll korda. Aga kui ta laenete peale waatas, et nad väga suured olivad, ja hakkas kakkipidi mõtlema, siis hakkas ta wauma. „Issand, aita mind,

"Jššand, aita mind!" Nõnda kišendab Peetrus suure hirmuga. Kus nüüd tema juur usu julgus jäänud?

Aga Jeesus on väga helde ja armulik: ei ta pole see-pärast Peetrust lastnud ära uppuda. Ta ütles: "Oh sina nõdrausuline, mispärast oled sa kahe wahel?" Siis sirutas ta oma käe välja, hakkas temast finni ja läks temaga laewa peale, ja kohe heitis tuul ka ära.

Nüüd mõtkem sest head õpetust ja pidagem meeles: Maailma mere peal on wahel häda ja hirm suur küll. Sina ei teagi weel, misjugušt waewa ja kiufatušt sulle edaspidi mõib tulla. Täna aga Jumalat, et ta sind ristikoguduse sisse, kešf ristirahwa seffa on pannud elama, see olgu sulle otsegu laewaks. Ära jäta seda mitte maha, ära looda mitte oma enese jõuu ja tarkušega üksi läbi jaada. Aga kui Jeesus ise peaks käskima, nõnda kui Abrami kästi oma isamaa ja jugu maha jätta ja üksi maailma mere peale minna, siis ära ole ka mitte kahewahel. Kui Jeesus tahab, mõib ta sindki panna otsegu wee peal käima, ja laened ei saa sind ära uputama. Jah, kui sa usud, kui sa usud. Ära waata seepeale, et mure ja kiufatus maailmas nii suur on; tõsta filmad ülesse Jeesuse poole. Ja kui siiski usk tahab nõdraks jääda, siis tee ometi nõnda, kui Peetrus tegi: hakka kohe paluma: "Jššand, aita mind!"

"Batu laened kohiſewad

"Teewad hirmu minule;

"Käsi Jššand, siis need jääwad

"Waiſſeks, warši peagi."

Jah, Jeesus, aita mind! Selle igapäewase palwega läbi siis oma teed edasi ühešt aastast teise. Ja Jeesus, kes igapäew meie juures maailma otšani, ütleb: Maailmas on teil küll ahastušt, aga ärge kartke, mina olen maailma ära mõitnud. Ja kui teie küll weest läbi lähete, olen mina teiega, ja kui teie jõgedest läbi lähete, ei pea nemad teid mitte ära uputama, sest mina olen Jehoowa, teie Jumal, teie ärapeaštja.

Jumala loodud asjad on otsekui suur lahtilöödud raamat, kuhu sisse taewa Jsa oma rääkimata armastusega ja tarkusega mõnda imelikku asja on kirjutanud. Aga kes oskab seda raamatut lugeda? Kas looduse uurija? Miks mitte, jah, looduse lood on seda küll väärt, et neid hoolega uuritakse, aga mitte tark ja õpetatud mees üksi ei või seda lugeda, mis Jumal oma looduses on kirjutanud, vaid ka iga lapsuke, kui ta aga hoolega seda tahab tähele panna. Jeesus ütles: „Pange tähele lillekehi wälja peal, kuidas nemad kasvavad“ ja „pange tähele lindusid taewa all.“ Võtkem siis kuulda, mis Jumala sõna meile lindude kohta ütleb, meie jaame sellest mõnda õppida.

Lunka ew. 12, 6. **Eks wiis**
warblast kahe weeringi
eest ei müüda, ja ühte
ainust ei ole Jumala ees
ära unustatud.

Seletus.

Jumal ei unusta mitte ühtki
loomakest. — Tema ei unusta
ka mitte, kui sa warblast kivia
wiskad; Tema ei unusta mitte,
kui sina linnukeste käest pojad
ehk munad röövivad, kui sina
jeda ka peatsid unustama.

H. J. Rossi

1890.

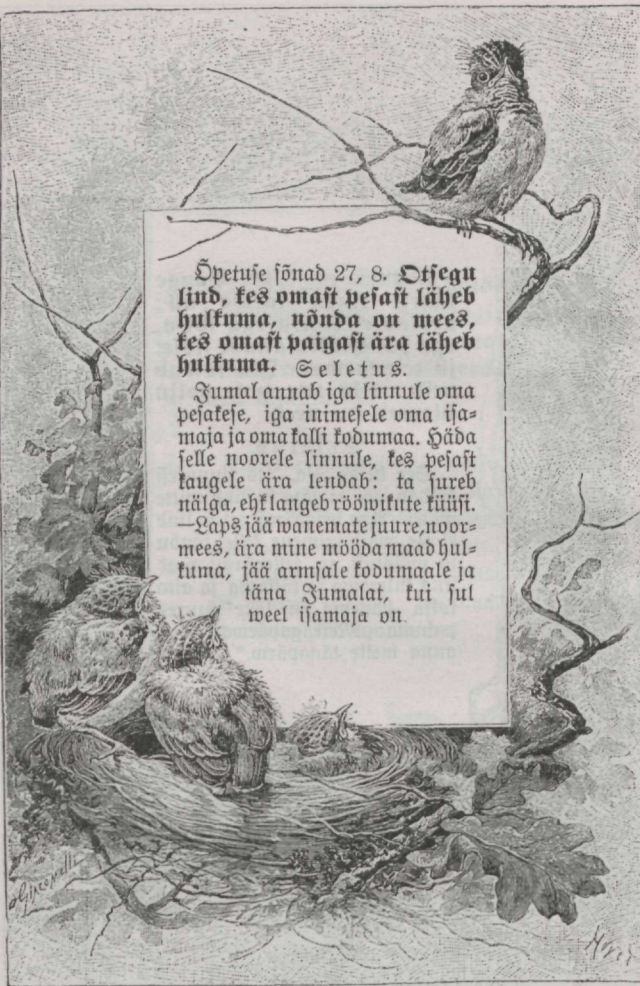

Mattuse ew. 6, 26. **Pange**
tähele linnu taewa all:
nemad ei küllwa ega lõita,
ega pane, kofku aitade jisse,
ja teie taewane Jsa toidab
neid. Eks teie pole palju
ülemad kui need.

Seletus.

See helde Jsa, kes linnukeji
toidab, see ei jäta ka sind mitte
maha. Aga sellepärast, et sa linn
ei ole, waid inimene, kellel jõudu
ja mõistust on, sellepärast pead
sina külwama ja lõitama ja aita
kofku panema ja selle juures
paluma: „Meie igapäewast leiba
anna meile tänapäew.“

Õpetuse sõnad 27, 8. **Õtsegu lind, kes omaßt pesaßt lähleb hulkuma, nõnda on mees, kes omaßt paigast ära lähleb hulkuma. Seletus.**

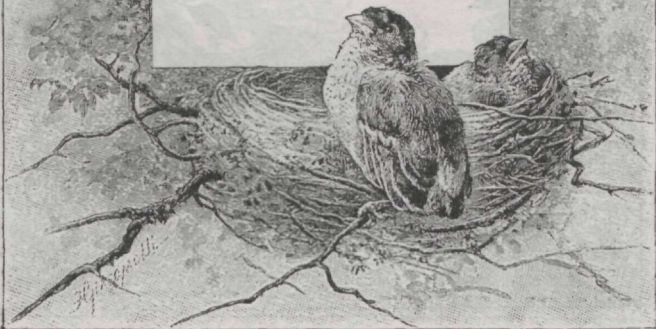
Jumal annab iga linnule oma pesakese, iga inimesele oma isamaja ja oma talli kodumaa. Hada selle noorele linnule, kes pesaßt kaugele ära lendab: ta sureb nälga, ehk langeb rõõwikute küüsi. —Laps jää wanemate juure, noor mees, ära mine mööda maad hulkuma, jää armsale kodumaale ja täna Jumalat, kui sul weel isamaja on.

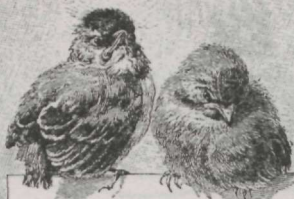

Laul 84, 4. Lind on ka
aseme, ja pääsuke enesele
peša leidnud, kus ta oma
pojad paneb; sinu altari-
juure, wägede Jehoowa, mu
tuningas ja minu Jumal.

Seletus.

Kui sul isamaja ka enam ei
peats olema, Jeesand on iga ini-
mese hingele parema, jäädawa
todupaiga walmistanud: Siin
maa peal juba on püha koda ja
ristitogudus sul rahupaigaks,
aga taewas Jeesuse juures on
päris isamaja, kaunim isamaa.

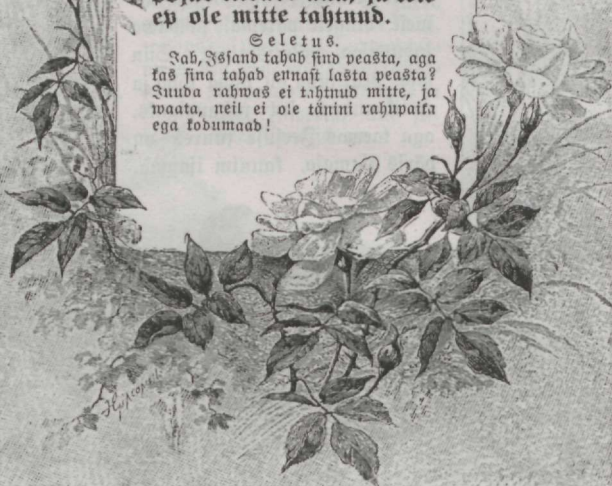

Matteuse ev. 23, 37. Jeruusalem, Jeruusalem! kes ja tapad prohvetid, ja wiiskad kiividega neid jurnuks, kes sinu juure on lākitatud, kui mitu korda olen mina sinu lapsed tahtnud koguda, otsegu kana kottu kogub oma pojad tiibade alla, ja teie ei ole mitte tahtnud.

S e l e t u s.

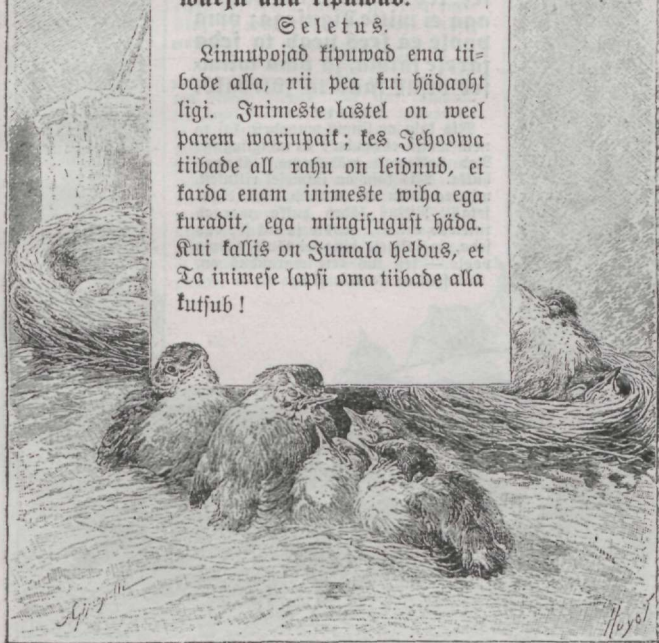
Sab, Issand tahab sind peasta, aga kas sina tahad ennast lasta peasta? Suuda rahwas ei tahtnud mitte, ja waata, neil ei ole tänini rahupaista ega tobumaad!

Paul 96, 8. Kui kallid on
su heldus, oh Jumal! et
inimeste lapsed su tiibade
warju alla kipnivad.

Seletus.

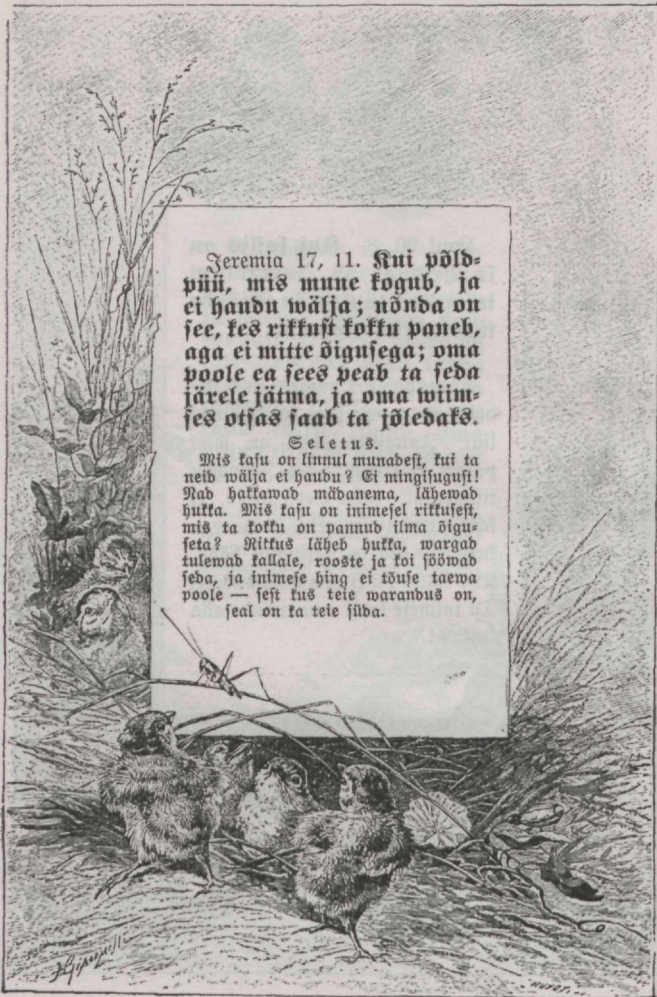
Linnupojad kipuvad ema tiibade alla, nii pea kui hädas on ligi. Inimeste lastel on veel parem warjupaik; kes Jehoowa tiibade all rahu on leidnud, ei karda enam inimeste wiha ega kuradit, ega mingisugust häda. Kui kallid on Jumala heldus, et Ta inimese lapsi oma tiibade alla kutsus!

Jeremia 17, 11. Kui põld-
piiii, mis mune kogub, ja
ei handu wälja; nõnda on
see, kes rikkust kottu paneb,
aga ei mitte digusega; oma
poole ea sees peab ta seda
järele jätma, ja oma wiim-
ses otjas saab ta jõledaks.

Seletus.

Mis kasu on linnul munadest, kui ta
neib wälja ei handu? Ei mingifugusi!
Nab hakkawad mädanema, lähewad
hukka. Mis kasu on inimesel rikkusest,
mis ta kottu on pannud ilma digu-
seta? Rikkus läheb hukka, wargad
tulewad kallale, rooste ja toi jõõwad
seda, ja inimese hing ei tõuse taewa
poole — sest tuis teie warandus on,
seal on ta teie siida.

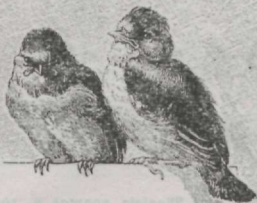

1. Moosese raamat 8, 10—11. Ja Noa ootas veel teist seitse päewa, ja laskis taas ühe tuikefese laewast välja; aga tuike tuli tema juure õhtu ajal, ja waata, õlipuu leht, mis ära murdud, oli tema suus; ja Noa tundis, et wesi oli maa pealt kahanenud.

Seletus.

Linnud olivad esimesed, kes pärast weeputust laewast välja said. Tuike, kes Noale õlipuu lehe tõi, kuulutas sedawiisi Jumala armu, et inimestele ja elajatele jälle elupait maapeal valmistatud. Nii kuulutawad linnud, kui nemad kewadisel ajal meie juure tulewad, iga aasta uueste Jumala heledust ja armu, et Tema meile tõi, mis meile tarwis on, annab, sest Isand ütles pärast weeputust: „Ei pea edespidi kõigil maailma päewil mitte lõppema ei seemendamise ega lõikus, ei külm ega palaw, ei sui ega talw, ei päew ega öö.

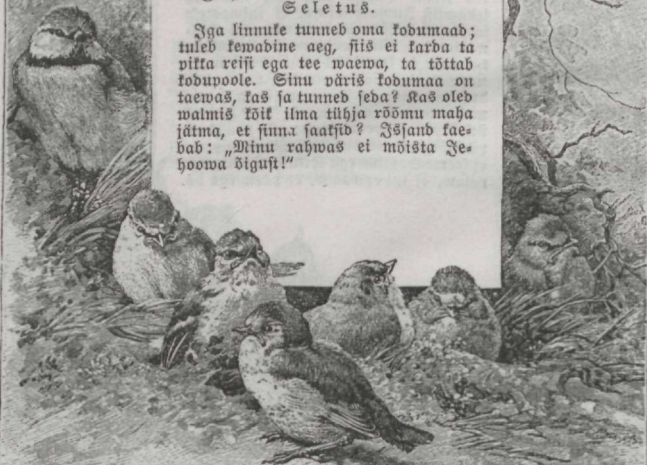

Jerem. 8, 7. Ka toone-
kurg, mis taewa all, teab
oma seatud aega, ja tur-
teluite, ja pääsute ja kurg
panevad tähele oma tule-
mise aega, aga minu rah-
was ei mõista Jehoowa
õigust.

Sele tus.

Iga linnule tunneb oma kobumaad;
tuleb kowabine aeg, siis ei karda ta
pikka reisi ega tee waewa, ta tõttab
kodu poole. Sinu väris kobumaa on
taewas, kas ja tunneb seda? Kas oleb
walmis tõik ilma tilhja rõõmu maha
jätma, et sinna saatfid? Jõsant tae-
bab: „Minu rahwas ei mõista Je-
hoowa õigust!“

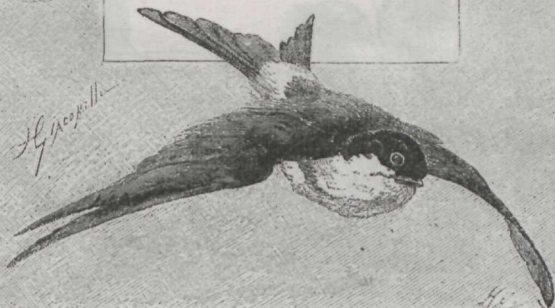
H. J. J. J.

Õpetuse jónad 26, 2.
Nõnda kui lind läheb hul-
kuma, ja kui pääsuke ära
lendab, nõnda ei tule ilma-
aegu ärawandumine ei
ühegi külge.

Seletus.

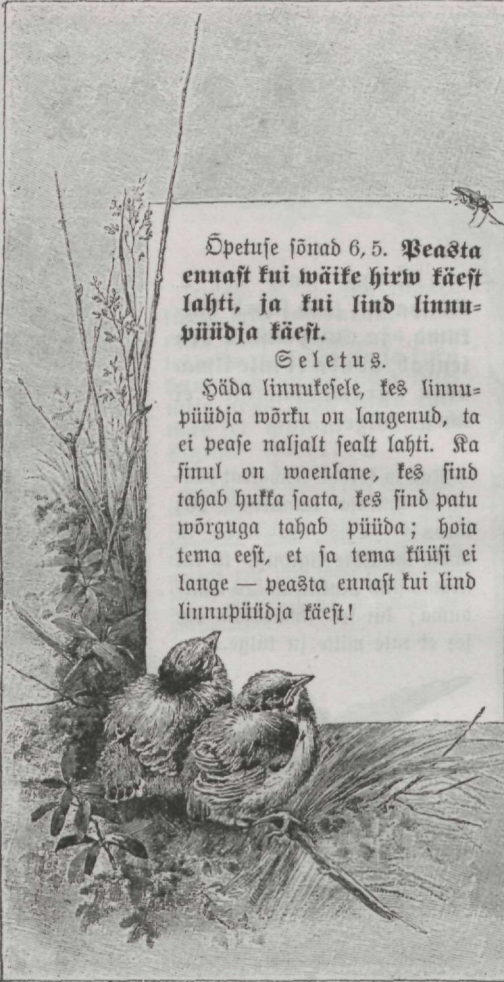
Kas ja kardad lendavat pää-
sukest, hulkujat linnukest? „Ei
karda!“ Eiis ära karda ka
mitte inimeste tigidust, ka kui
nemad sind peaksiwad ära wan-
duma; kui see ilmaasjata on,
see ei tule mitte ju külge.

**Opetuse sõnad 6, 5. Peasta
ennast kui väike hirt käest
lahti, ja kui lind linnu-
püüdja käest.**

Seletus.

Häda linnukesele, kes linnu-
püüdja võrku on langenud, ta
ei pease naljalt sealt lahti. Ka
sinul on waenlane, kes sind
tahab hukka saata, kes sind patu
wõrguga tahab püüda; hoia
tema eest, et ja tema küüsi ei
lange — peasta ennast kui lind
linnupüüdja käest!

**Laul 124, 7. Meie hing
on kui lind ära peasenud
linnupüüdjate paelast; pael
on katki läinud, ja meie
oleme ära peasenud.**

S e l e t u s.

Kes võib sind peasta linnu-
püüdja käest? Jeesus, meie Õn-
nistegija, Ta teeb sind rõõmsaks,
teeb sind täieste wabaks, õpetab
sind palwes hinge tiiru tõstma,
taewa poole tõttama. Hüüa
Tema poole, kunni ja hõisates
võid ütelda: „pael on katki läi-
nud, ja mina olen ära peasenud.“

W. H. P. 1890

Hiina maalt.

Hiina maa on suur ja wiljarikas maa, mis umbes 370,000,000 — ütle kolmsada seitsekümmend miljoni inimest toidab. Küll neid Hiinlasi on siis palju! Kui sa kõit Wene keisri alamad wõtaksid üles kirjutada, nii hästi Euroopa kui ka Aasia maal, kõit Gesticlased, Soomlased, Lättilased, Sakslased, Poolakad, Wenelased, Juudid ja kes muidu veel meie keisri walitsuse all elawad, siis oleks neid ikka veel alles kolmas jagu Hiinlastest. Ma tahan teile natuke selle suure rahwa elust jutustada: Mäu poolest ilusad Hiinlased just mitte ei ole. Rahakarw on kollakas ja piisikesed, mustad filmad seisawad neil wiltu näu sees. Meesterahwas ajawad pea paljaks, nemad jätawad ainult ühe juuksetuka järele; seda nemad lasewad wäga pikaks kaswada ja palmiwad selle patssi. Tublid töötelijad nemad on, ja kes neid wähe tunneb, ütleks, et nad üsna wiisakas rahwas on. Aga kes igapäew nende hulgas elab, nende rõõmu ja nende häda tunneb, see teab ka, et Hiina rahwas üks waene rahwas on, sest nemad on paganad, ilma Jumalata, ja sellepärast ka ilma lootusetu elus ja surmas. Aga inimese hing ei wõi ilma Jumalata elada ja kes elawat Jumalat ei tunne, see teeb enesele tühje jumalaid, kiwist ehk puust ehk paberistki kujusid. Riisugusid ebajumalaid on Hiina maal wäga palju; ühes ainsas templis seisab neid 500. Aga ehk neid küll palju on, nemad ei aita waeleid inimesi ometi mitte, kes nende käest abi otsiwad. Taawet ütleb omas 115. laulus paganatest: „Nende ebajumalad on hõbe ja kuld, inimeste käte töö. Suu on neil, ja nemad ei räägi mitte; filmad on neil, ja nemad ei näe mitte; kõrwad on neil, ja nemad ei kuule mitte; nina on neil, ja nemad ei tunne haaju;

käed on neil, ja nemad ei wõi katsuda; jalad on neil, ja nemad ei kõnni; nemad ei kõnele oma kurguga." Kui tõsi see sõna on, seda wõite järgmisest loost näha:

Üks ebajumala tempel Hiina maal.

Siljuti läks üks talupoeg linna, ta tahtis oma lehma wafikaga ära müüa. Linna wärawa ees seisis üks ebajumal: piisikene puust nikerdatud, habemega mehe kuju, nimega „Foti Wong.“ Talupoeg jäi kuju ette seisma ja palus: „Foti Wong, kui sa mind aitad, et ma oma lehma hea hinnaga saan ära müüa, siis kingin ma sulle selle wafika.“ Sellega läks tema linna. Ohtu läks talupoeg koju poole, aga lehmaga, ta ei olnud kaupa saanud. Kui ta ebajumala kuju ette sai, tuli tal meelde, mis ta hommiku oli tõutanud ja ütles: „Kuu! Foti Wong, sina oled mind täna petnud, ma ei saanud omaft lehmaft lahti, aga mina ei ole niifugune petis, nagu sina, ma annan sulle jellegi pärast wafika.“ Siis wõttis ta kõe, mis wafika kaela ümber oli, ja sidus teise otsa ebajumala kaela. Ise läks ta lehmaga edasi. — Wafikas kippus lehma järele ja püüdis lahti peajeda; ta rebis nii kaua, kui ta ebajumala aluse pealt sai maha kiskunud ja jooksis siis ema järel, kuju mudase tee peal taga järel wedades. Mees pööras ümber ja ütles: „Ennäe, Foti Wong, sina siin! Ma näen, et sa mu wafikat ei taha, seepärast wõtan ta jälle kaasa.“ Ta wõttis ebajumala kaela filmuseft wälja ja ütles: „Mina lähen kodu poole, sina, Foti Wong, kasi nüüd ka jälle koju!“ *) — Waene rahwas, kes häda ajal niifuguse jumala käest abi otjib!

Lapsed Hiina maal.

Üks lapsuke on sündinud, aga keegi ei rõõmufta selle üle, sest ta on ju tütarlaps! Ise lähed nurisedes oma tööle, ammu oodatud poeg ei ole mitte tulnud, selle asemel tüdruk; põlgtusega wõetakse weike loomake wastu. Hea, kui teda weel elusje jäetakse, wäga sagedaste saawad tütarlapsed päris tapetud: wanaema lämmatab ta märja rätikutega ära, ehf

*) Mis teie arvate, kas waene ebajumal Foti Wong sapa seest jälle koju sai? Ta ei saanud ju paigastki liituda, sest ta oli puutüft, ta jäi tee peale pori sisse. „Talad on neil, ja nemad ei kõnni.“

lööb ta koguni puu haluga surmiks, ehk meesterahwas mõtab lapsukeste ja wiiskab ta põesasse, kus sead ehk koerad ta ära jõowad, ehk matab ta ka elusalt mulda maha. Küll noor ema nutab, ta armastab ometi ka seda lapsukest, sest ta on ju tema kallis tütreke, aga see ei aita! Mõni ema lööb koguniste ise oma tütrekeste maha, iisna halastuse pärast: ta teab, et tal raske elu saab olema! Mõni naesterahwas on wiis ehk huus, ehk weel rohkem lapsukest surmanud! Nii tapetakse Hiina maal iga päew tuhanded tütarlapsed. Aga see naene, kelle kotta meie oleme astunud, ei lasse oma last tappa, ta paneb temale nimi „Loi Tai,“ see tähendab „Tule, wennake!“ nii et igakord kui wanemad oma tütart kutsuwad, nemad ka oodatud pojakest hüüawad. Neli aastat läheb weel mööda, ja siis magab oodatud poisike tõesti ema süles. Küll on rõõm suur! Kuu aega pärast lapse sündimist tulewad sõbrad ja sugulased wanematele õnne soovima; igaüks toob kingituse: hõbedast rõnga ehk rahatüki, mis õnne peab tooma, punaseks wärwitud pardi mune, kooksiid j. n. e. Lapse pea aetakse esimest korda paljaks ja poisikele antakse esimene nimi. Teise nime saab iga pois Hiina maal, kui ta esimest korda kooli läheb. Meie weikeste sõbrale pannakse nimi „Kin-Sit,“ see tähendab „koera kirp.“ Kuis mõib lapsele niisugust nime panna? hüüate teie? Jah, see on Hiina maal alati nõnda, teised poisid ei saa ka paremat nime, üht hüütakse „lolliks“, teist „muda hunnikuks“, kolmandale pannakse tütarlapse ehk koguni looma nimi — ja kõik seda jellepärast, et wanemad ebajumalate kadestust kardawad. Need ebajumalad ei falli, et inimesed õnnelikud on, ja kui nemad näewad, et wanemad lapse üle rõõmustawad ja teda armastawad, siis tulewad nad warsti, teewad lapsele wiga ehk tapawad ta koguni ära. Nii mõtlewad waesed paganad, ja jellepärast annawad nemad poisile niisuguse nime. Nad tahawad seega oma jumalaid petta, et nemad peawad arwama, et wanemad oma last põlgawad; seepärast nemad ei räägi ka mitte sugugi omast pojast. Kui poeg sünnib, ütlewad nad sõpradele: „Meil on weike tütar!“ — siis teab igaüks, et pois sündinud, sest tütre sündimist ei anta ju kellegile teada. Ja sedawiisi

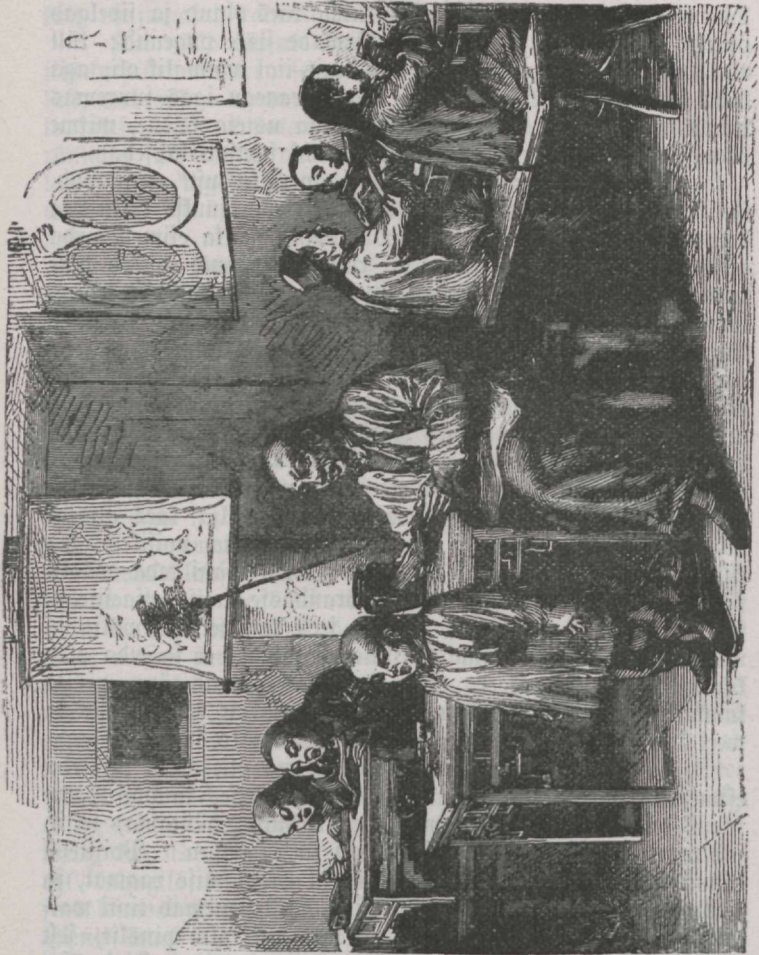
loodawad nemad oma jumalaid petta! — Teie näete jest, kuid ebajumalad rahwa waenlased on.

Kui nüüd lapsuke haigeks jääb, siis on ahastus suur; siis kutsutakse tohter; see tuleb, paneb prilli nina peale, waatab last, teeb wäga targa näu ja ütleb, et üks kuri waim olla lapsukese hinge ehmatanud; hing olla ihust wälja läinud ja rännata siin kuskil pool ümberkaudu õhu sees: tarwis olla lapse hinge tagasi hiiüda! Siis läheb üks wanamoor wide-witu ajal tee ääre, pistab kaks küünalt mulla sisse ja süütab nad põlema; nende kõrwa paneb ta taldreku maiusasjadega; ije seisab ta kõrwal, lehwitab haige lapse kleidikest edasi tagasi, hiiüab lapse hinge ja palub teda tagasi tulla. Kui ta arwab, et hing teda kuulda wõtnud, pakib ta kõik asjad jälle korni sisse ja ruttab kodupoole, ühtepuhku kleidikest ülestõstes, et hing ta järele tuleks; kodus paneb ta ruttu uffe enese taga kinni ja topib kleidi lapse pea padja alla. Nüüd loodawad wanemad, et hing tagasi tulnud ja laps terveks saab. Aga kui haigus raskemaks läheb, siis kutsutakse nõid; see tuleb, teeb kõihugu tempusid, pomiseb sõnu, kellest keegi aru ei saa, laheb omale tubli rahajumma maksta ja läheb oma teed, waesed wanemad muresse jättes. Ja kui nüüd niisugune armastatud lapsuke sureb, mis siis? Oh enne weel, kui laps surmud on, nii pea kui wanemad arwawad, et elu lootust enam ei ole, siis wiisatakse ta majast wälja! Laps ei tohi mitte majas surra, muidu ta tuleks pärast kui kodukäija kõiki waewama, kes majas elawad. Nemad usuwad, et laps, kes noorelt sureb, kuri waim on, kes pörgust on põgenenud ja ennaft lapse ihu sisse peitnud; ja nüüd tulewad teised kurjad waimud oma seltsimeest otjima ja jälle wangi wiima. See pärast on wanemate armastus otjas, niipea kui nemad näewad, et laps surema hakkab; nemad annawad teda mõne sandi kätte, kes teda paari kopika eest jõe ääre liiwa sisse matab, ehk kuhugile kõrwale kraawi wiskab, kust teda koerad ehk sead leiawad ja ära sööwad. Üks missjonär, kes kümme aastat Hiina maal elanud, leidis põesast metsa ääres ühe pooleaastase lapsukese. Missjonäri abikaasa wõttis wäetima loo-

makekse lahkesti vastu, pesi teda ja kandis tema eest hoolt. Waene lapsuke oli wist terve öö külma käes olnud ja sipelgad olivad temale suhu, ninasse ja kõrwade sisse pugunud; küll tegi lahke missioonäri abikaasa kõik, mis iial võimalik oli, aga laps suri teisel päewal ommeti ära. Peaaegu igas suuremas linnas Hiinamaal on üks pisike, ilma usteta hoone, mitme aknaga, siina sisse wiistakse surmud ehk surijad lapsed.

Kõige kuuleme, mis meie sõbrast „koera kirbust“ on saanud. Kui ta kolme aastaseks sai, siis hakati tema juukse tulla pea laepeal patjiks tegema; sel ajal wiis ema teda ka esimest korda templisse. Tempel on suur, lai ruum; kullatud postid kannawad katust, postide wahel ripuwad kirjust paberist tehtud lambid, ja igalpool kuld-paberite wahel põlewad punased küünlad. „Koera kirp“ ajas filmad pärani lahti, kõik seda ilu nähes; korraka hakkas ta nutma ja tahtis ära jooksta, aga ema hoidis kõwasti ta käest kinni. Seal otsekõhe tema ees istus ju üks kole kuu. Inimese moodi ta oli küll, aga hoopis suurem, nagu peaaegu must, hirmus suured, ümmargused filmad wahtijiwad nii metslikult poisikese peale, suurest lahtisest suust paistijiwad terawad hambad wälja, käes oli tal mõek. See oli ebajumal; siina tõmbas ema poisikese, kes kujudas ja filmad kinni pigistas. Oma pani teda wägisi põlwili ja puutus kolm korda põrandasse lapse otseajisega, siis raputas ta oma laia waruka jeeft kumwekkisid wälja ja ütles: „Waata, seda saadab sulle ebajumal, et sa teda oled kummardanud.“ „Koera kirp“ kuwatatas filmad ära, pistis kumweki suhu ja läks rõõmsaste koju. Pärast kummardas ta weel mõnikord ebajumalat, aga kumwekid jäid saamata.

Kui „koera kirp“ kuus aastat wana oli, wiis isa teda esimest korda kooli, koolmeistriga ühes walitses ta poisile uue nime, teda ei pidanud enam „koera kirbust“ hüütama, waid sest ajast saadik, kui ta kooli sai, oli ta „Tarkpea.“ Poisikesel olivad ka kooliasjad ligi: lugemise ja kirjutamise raamat, ja kirjutamise riistad, see on: must kiwi, millest nemad tinti valmistawad, üks peekrike weega ja kaks ehk kolm pinslit, sest Hiinamaal ei kirjutata mitte sulega, waid pinsliga. Kirjutähti

on hirmus palju. Igamees peab neid kõige vähemalt 4000 tundma, aga neid on veel hoopis rohkem, veldakse 40,000; see on iga sõna jaoks üks täht. Kirjutama ei hakka nemad mitte pahemalt poolt peale, nagu meie, vaid paremalt poolt. Raamatut hakatakse ka taga otsast lugema, Suudi moodi. Koolmeister hakkab sellega peale, et ta poisile kolm neli korda esimest rida raamatust ette loeb. — Siis läks Tarkpea oma aseme peale tagasi ja ütles suure healega neid samu sõnu nii kuu, kui nad temale pähe jäiwad; sedasama viisi tegiwad kõik teised poisid ka — mõtelge, mis kisa see peab olema — sest igaüks püüab ju waljumine kirjuda kui teine. Kui Tarkpea oma ülesande oli pähe õppinud, astus ta koolmeistri ette, nii et ta temale selja pööras, ja luges siis tütti, mis ta pähe õppinud; siis hakkas ta jälle uuesti tööle. Wahest maaliti ka neid imelikka kirjatähti raamatusse, aga koolmeister ei seletanud ega jutustanud mitte kõigewähematki omalt poolt. Hiina lapsed ei õpi muud, kui kirjatähti ja terwid raamatuid peast lugema — küll igaw töö! Aga eks see meie pool ka seda moodi tihti ei ole nende juures, kes ema juures lugema õpivad! Ka Tarkpeal läks aeg mõnikord igawaks, ta waatas igaüksedes wälja, kus nooremad poisid mängiwad, aga siis mõtles ta jälle seepeale, et ta õpetatud ja wägewaks meheks pidi saama ja hakkas jälle uue jõuuga tööle.

Ta õde „Loi Tai“ ei käinud koolis, sest terwes Hiina riigis ei ole tütarlaste jaoks koolisid; ainult seal neid on, kus ristiinimesed ka nende waeste eest hoolt kannawad. Muidu ütlewad Hiinlased: „Mis tarwis tütarlapsi õpetada, mis kasu nendest on? Kui sigu kaswatab, siis tead, mis tarwis nemad on, aga tütarlapsed ei ole seda tootugi wäärt, mida nemad jõowad!“ „Loi Tai“ oli väga wirt tütarlaps, ta aitas ema oma jõudu mööda; ise nelja aastane, oli ta oma wennahest hoidnud ja kanadele karjaseks olnud, pärast söötis ta loomi, keetis, ja tegi muud majatööd. „Loi Tai“ oli kuue aastane, kui ema tema jalgu koftu pigistama hakkas, et nad piisiseks jääksiwad. „Kuida ta seda tegi ja mis tarwis?“ küsite teie. Mis tarwis? Seda arwatakse Hiinamaal ilusaks,

kõit suurtsugu naesed teevad seda. Kui laps alles noor on, seutakse tema jalad pika riidest paelaga kõwaste finni, nõnda et warwad jala talla alla jääwad. Bea tunneb laps kangel walu, aga ei aita, jalgu ei saa ta lahti! Laps ei saa enam kõndida, ta ronib nagu weike loomake mööda põrandat. Õjel magab ta põigiti omas sängis, nõnda et jalad woodist wälja ripuwad, sest walu läheb weel juuremaks, kui jalad soojaks saawad. Sagedaste nutab ja õhtab waene loomake terwe öö läbi. See kestab terwe kuu, siis pistetakse jalad tulise wee sisse, aga warsti seutakse nad uuesti jälle finni, ja riie nende ümber tõmmatakse weel kõwemine kottu. Enam kui aasta otja kestab see piin, siis annab walu wähe haawal järele; jalad tehakse siis lahti, sest nad on nüüd pisikesed küll, ja nemad ei saa ka eluaeg enam kaswada; Voi Tai on nüüd „ilusad, pisikesed jalad,” aga kõitudes nagu pardike kõnnib tema elu otjani. Asi ei lähe mitte igakord nii hästi, juba mõnel tütarlapsel olivad pärast paisjed ehk haawad jalgade küljes; mõnel lõi ka mäda jalusse, ja et keegi ei osanud teda arstida, suri ta pika kannatamise järel. — Ja teie Gesti tütarlapsed, kes teie seda loete, tänage Jumalat, et teie ristiinimeste keskel olete sündinud, et wanemad teid armastawad ja koolitawad, et teil terwed jalad on ja teie rõõmsaste wõite jooksta ja hüpata, iheäranis teie, kes nii õnnelikud olete, et palja jalu wõite käia!

Kui Voi Tai seitse aastat wana oli, tuli kord üks wana-moor tema wanemate juure wõeraks. Ta sai lahkestest wastu wõetud, sai teewett jua, ja hakkas siis tütarlapse järele küsima: üks rikas sugulane oli teda saatnud, et tema pojale naist osta — jah osta — sest Hiinamaal müüakse neid nagu loomi ära. Ühe sedeli peale kirjutati, mis aastal, kuul, päewal, tunnil tütarlaps oli sündinud, ja see paber wiidi ühe nõia kätte. Nõid waatas seda hoolega läbi, küsis ka, mis päewal ja tunnil see pois oli sündinud, kellega Voi Tai pidi kihlatud saama. Wiimaks ütles kawal mees, et nad muidu küll paariks sünnikiswad, aga Voi Tai poolest olla tulewaimusid karta, kes noore abielurahwale wõikiswad haiget teha. Wanemad olivad

Tütarlaps Hiinamaal.

wäga ehmatanud, aga nõid seletas siis neile, et muud poleks tarwis, kui tütarlapslele aga teine nimi panna, nimi „Schui Kiao,“ see on „kena wesi,“ wesi kustutab ju tuld, siis poleks enam mitte midagi karta. Nõid sai nüüd ilusa palga selle targa nõuu eest ja laste wanemad tegiwad kauba kontrahi: Poisi isa maksis warsti umbes 15 rubla käeraha. Kui „Loi Tai,“ keda meie nüüd „Schui Kiao“ peame hüüdma, wiieteistkümmne aastaseks saab, peab teda oma mehe kotta wiidama ja mehe isa peab siis oma minija eest weel 150 rubla maksuma ja pealegi weel 40 naela sealihä ja tünnitäie wiina (umbes 25 toopi) andma. Aga ka seda tehti nüüd juba maha, kuipalju warandust „Schui Kiao“ oma wanemate käest pidi kaasa saama. Lapsed ise ei aimanud sel ajal, et nemad teine teisele oliwad lubatud, nemad ei olnud teineteist weel iialgi näinud. Wast mitme aasta pärast sai „Schui Kiao“ seda ema käest kuulda. Ta nuttis nüüd wäga, sest ta ei saanud muud aru, kui et ta emast pidi lahkuma.

Mis on nüüd pärast nendest lastest saanud? Jumala arm on neid üles leidnud ka paganate maal. Euroopa maalt on mitmed misjonärid wälja läinud paganatele kuulutama, et meie Lunastaja Issand Jeesus Kristus ka neid armastab, ka nende häda ja patu on kannud, et Tema ka nende Õnnistegija on. „Tarkpea“ sai misjonäri Piton'i läbi armuõpetust kuulda, ta wõttis seda wastu ja on Jumala abiga ristiinimeseks saanud ja seda armast ewangeliumi, mis teda õndsaks inimeseks oli teinud, on tema ka ustarwaste oma rahwale kuulutanud. Jumal on temale siis weel ka seda armu kinkinud, et ka tema õde ja selle mees ja weel mitmed sugulased Jeesuse jüngeriteks on saanud.

Ja nüüd, Gesti tütarlapsed ja poisid, mõtelge natuke selle peale, kui raske põlw teil oleks, kui teie Hiinamaal oleksite sündinud. Kas olete juba iial taewa Issa tänanud, et teie ristiinimesed olete? Ärge unustage seda mitte, ja siis paluge ka Issandat, et Ta palju kuulutajaid paganate juure saadaks, et nemad kõik osa saaksiwad sest suurest rõõmusest, mis kõige rahwale peab saama, et meile Õnnistegija on sündinud.

„Oh saada kuulutajaid
 „Müüd välja väega,
 „Ja anna rohkest kuuljaid,
 „Et pööraks ilmamaa!“

Kas tunnete seda salmi? Kes seda terwet laulu tahab kuulda, see võtku weike laulit „Meie laulud“ ja otsigu üles Nr. 19, seal leiab ta ilusa missiooni laulu, mis paganate lastest räägib. Teie võiksite seda pähe õppida ja wanemaid ehk koolmeistrit paluda, et nad teile ka selle wiisi õpetaksivad, ja kui teie siis laulate:

„Küll mitu last ma tunnen
 „Seal paganate maal,
 „Kes pole oma hinge
 „Weel annud Issandal!“

siis mõtelge ka weikeste Hiinlaste peale. — Kui Jumal jõudu annab, tahan ma teile siis tuleval aastal veel jutustada pagana lastest, sest neid on palju Ahwrika maal, India maal ja mujal kõigel ilmamaal.

Sakfaleele järele R. v. G.

Teised põlgawad mind.

Lastele jõulupuu all jutustanud R. v. G.

I. Ema.

„Küll oled jina kena, ja kewadine ilm!“ Jah, ilm oli kena! Soe kewadine vihm oli kwiwa maad kastnud, vihma tilgad rippusiwad weel iga kõrrekele, iga õiekele külles, aga tuul oli pilwed laiali ajanud ja selge sinine taewas waatas nii lahkesti alla õitsewa maa peale, tuhanded weetilgad

hüilgasivad päiksepaistel kui kallid kivid ja linnud laulsivad
 puu okste peal. Ka wana õunapuu õues raputas oma pead
 ja raskest wihma pisarad langesiwad tema lehtede pealt alla,
 aga need oliwad rõõmupisarad, sest õied oliwad lahti lõõnud
 ja puu seisis nüüd nii imeilusas ehtes, nagu seda kuningal
 Salomonilgi ei ole olnud. „Küll oled sina kena, ja kewadine
 ilm,“ nii laulis ka noor naene, kes ülewal pööningu akna
 juures seisis ja rõõmuga õitsera õunapuu peale alla waatas.
 Küll „puusepa Liisa“ wõis ka rõõmus olla: sest nelja aasta eest
 oli ta mehele läinud; mees oli auus inimene, mitte tilka wiina
 ta ei wõtnud, ja igalüks ümberkaudu teadis, et puusepp Jüri
 tubli ja osaw töömees oli. Weiße Roosi, nende tütreke, kes
 praegu ema kõrwal seisis ja tema käest finni hoidis, oli terve,
 priske laps, ise kui õuna dieke, mõtles ema, kes tema walget
 pead silitas. Hoolega tõmbas Liisa luugi finni, et Roosi
 wälja ei kukuks ja hakkas jälle oma tööle, pesu pööningul
 üles riputama, ja selle juures laulis ta ühtepuhku. Kui rõõm-
 jaste kõlas ta laul: „Kui rõõmsad on loomad, kuidas naeratab
 maa! Kui lõuke mu süda läeb lendu“. Laul waikis
 äkijelt, külm wärin käis laulja kehast läbi, Roosi oli akna-
 luugi lahti lükanud ja nüüd kummardas ta aknast wälja, et
 üht õunadit kätte saada. Ema kargas hirmuga ligemale oma
 last hoidma, aga juba oli hilja ta nägi last kukkuvat,
 ta kuulis, kuidas ta raskesti vastu maad lõi. Hirmus häda-
 tisa tõusis waele ema juust, kõik maailm läks tema silmade
 ees pimedaks, ta ei näinud enam sinist taewast ega õitserat
 maad, ta nägi ükspäiniis oma last, kes liikumata maas oli.
 Kisa kuuldes hakkasiwad inimesed hoowi kofku jooksuma, üks
 noor sepp tööriides tõstis lapse ülesse ja hüüdis: „Wett,
 ruttu wett!“ Wesi oli warsti käepärast ja noormees kallas
 natuke wett lapse pähe, laps lõi silmad lahti, hakkas taja-
 ilukeste nutma, ja paar tilka werd jooksiswad tema juust.
 „Ruttu tohtri järele,“ ütles sepp, „laps elab!“ „Laps elab,“
 seda sõna kuuldes ärkas ema nagu raskest unest ja tõttas
 trepist alla, walge kui lumi. Laps kanti tuppa ja pandi
 woodi peale, ja kui ta ema healt kuulis, jäi tema wait.

Viie minuti pärast oli tohter seal. „Kas teie olete lapse isa?“ küsis tema noore mehe käest, kes kaastundlikult woodi juures seisis. „Ei ole, ma olen võeras, aga mul on omal üks tütreke,“ kostis sepp. Niikaua kui tohter hoolega last vaatas, olivad kõik toas wait, kõik ootasivad kartusega, mis tohter pidi ütleva, igaüks kuulis enese südame tüksumist; viimaks ütles tohter: „Tänage Jumalat, lapsel ei ole ühtegi wiga!“

Jah, lapsel ei olnud wiga, nädala pärast mängis ta rõõmsaste õunapuul all kui ennegi. Aga emal oli wiga. Seit päewast saadik ei leidnud ta enam rahu, päewal käis ta ühtepuhku Roositi otsimas ja ehmatas niipea, kui laps filmapilt tema filmade ees ei olnud. Võse ei saanud ta magada, rahuta pööras ta ennast sängis edasi tagasi ja kui ta natuke tukkuma jäi, ärkas ta täis hirmu ülesse: ta nägi last aknast kukkuvat! Noor, priske naene närtsis päew päewalt nähtawalt ära ja kui pääsukesed lõuna poole lendasivad ja tuul wiimsed lehed maha tõi, siis oli puusepp Jüri oma noore abikaasa mulda matnud.

II. Wanaema.

Roositi oli nüüd wäga üksi. Kolm päewa pärast matustid oli wanaema maalt tulnud; ta pidi Roositi järele vaatama, tegi kõik maja tööd, keetis, pesi pesu, lappis ja nõelus, aga kui Roositi teda palus: „Wanaema, räägi mulle üks jutt“ ehk „wanaema, tule mängima!“ siis õhtas eit: „Oh risti, oh risti selle lapsega!“ Wanaema oli liig wana, liig wäsinud, ta ei võinud mängida, ja jutufest jutustada ta ka ei mõistnud, pea oli tal juba nõrgaks läinud. Talwe õhtutel, kui wanaema fedras, istus Roositi põrandal wõkiratta kõrvas ja ütles wahest: „Wanaema, jutusta midagi!“ aga wanaema ei olnud sugugi jutukas ja pealegi kuulis ta raskesti, nii ei võinud ta temaga juuremat juttu ajada. Siis läks Roositi wana halli kassi juure, kes ahju ees istus, silitas tema pead ja ütles: „Muru, aja juttu!“ Muru oli oma wiisil küll jutukas, võse tegi ta wahest mitu tundi haledat kisa katuse peal ja ahju ees istudes laulis ta nii waljuste, et wahest wanaemagi seda kuulis.

Aga kahju, Muru ei rääkinud Gestickeelt, ja Roosi ei rääkinud Kassikeelt, nii ei saanud Roosi aru neist kõnedest, mis Muru pidas.

Sumel mängis Roosi õues; seal olivad ka teised lapsed mängimas, aga asi ei läinud ialgi hästi korda. Kas see nüüd raskest kulkumisest tuli, ehk jarlafi haigusest, mis Roosil pool aastat pärast ema surma oli olnud, seda ma ei tea, aga Roosi kuulis raskest, ja teised lapsed ei kannatanud temaga, nemad hüüdsiwad ühtepuhku: „Oh Roosi, mis sa nüüd jälle

teed? „ehk „Ära nüüd tule jälle meid segama!”

Siis seisis Roosi eemal ja ütles:

„Ütski mind ei taha, teised põlgawad mind!” Pärast ei läinud ta enam teiste lastega mängima, ta läks tihti ükspäinis üles põningule ja istus akna ette.

Ühtepuhku ütles ta: „Ütski minuist ei hooli, kõik põlgawad mind!” Tema jalgade ees oli õitserõõnapuu, kangel nägi ta haljaid luhkajaid ja metsi, oh kui ilusad need olivad! Kui laps nii liikumata seal istus, siis said linnukesed julgeks ja tuliwad ligemale, tuikeised istusiwad tema jalgade ette ja silitasiwad nofkadega oma sulgi. Roosi waatas alla õunale ja mõtles: „Kui imelik, et ma surmuis ei ole kulkunud, kui ma weike olin,” sest wanaema oli temale mitu korda ütel-

nud, et ta põningu afnaft olla wälja kuffunud, kui ema weel elas. Ülewal taewas lendasiwad ferged pilwed, Roosi waatas ülesse ja mõtles, kus ema seal ülewel taewas küll pidi olema ja kuidas ta käsi pidi käima ja kuidas ta sinna taewasje peakse ülesse saanud olema. Iga päew tuli Roosi sinna afna juure istuma, see oli tema kõige armsam paik. Üks aasta teise järele läks nõnda mööda. Roosi oli nüüd juba kümne aastane, aga ta ei osanud ei lugeda ega kirjutada ega näputööd, ükski ei olnud temale seda õpetanud. Iga oli küll ükskord hakanud temale kirjatahti õpetama, aga isal oli wähe aega ja weel wähem kannatust, ja laps kartis teda kangeste. Kui nüüd Roosi nutma hakkas ja kaebas: „Ma ei wõi!“ siis lõi isa õhates raamatu finni ja ütles: „Sest lapsest ei saa midagi, ta on kuffudes lolliks läinud!“ Aga wanaema raputas pead ja ütles: „Ma olen 87 aastat wana ja ma ei ole ilmaški kirjatahti pähe õppinud, kuidas laps siis seda saab?“ Wanaema läks siis ifka nõrgemaks ja wiimaks oli ta hoopis maas. Iga pidi ühe naabrinaese palkama, kes igapäew paariks tunniks tuli ja kõik tööd tallitas. Wanaema magas väga palju, ka päewal tuffus ta ühtepuhku, nii jäi ta siis ka wiimaks magama ja ei ärganud enam ülesse. Paari päewa pärast wiidi teda puusärgis ära ja kui teda furnuaia wärawast sisse kanti, lauldi: „Nüüd Jumalaga! wiimne tee on käe, see wiib sind rahusse. Kes elu annud, wõttis ka, Et mine ja, et mine ja, Ei sünni süia wiibida!“ Nii kaua kui õpetaja rääkis ja pärast, kui hauda finni aeti, mõtles Roosi ühtepuhku: „Et mine ja, et mine ja, ei sünni süia wiibida!“ Kuhu wanaema siis pidi minema? Kuhu see „wiimne tee“ siis läheb?“ — Kui nemad koju läksiwad, waatas isa nii haledasti Roosi peale ja ütles: „Wae ne laps, nüüd on wanaema ka taewa läinud!“ „Taewa!“ mõtles Roosi, „ema juure, sellepärast laulsiwad nemad „et mine ja!“ Siis wiimne tee läheb taewa, kes teab, kas minagi fird seda teed peaksin leidma?“ Aga ta ei ütelnud midagi, ta ei olnud õppinud isaga palju rääkima, ja isa haledat filmad tegiwad ta südame raskeks. Kui nemad nüüd koju tuliwad, ja wanaema woodi tühi oli, ja wofiratas,

mis juba ammu ilma tööta oli seisnud, üles põningule wiidi, oh, siis oli tuba nii kole, nii tühi, siis wähest tundis Roosi, et wanaema temale jeltstiks oli olnud. Ta istus murka õndsja ema riidekirstu peale ja nuttis libedasti.

III. Wõerasema.

Seft ajast jaadik oli isa weel wähem kodu. Ühel pühapäewal pärast lõunat astus ta tuppja ja temaga ühes naene, teda Roosi enne ei olnud näinud. „Roosi,“ hüüdis isa, „tule siia, siin on su ema!“ Roosi tuli kartlikult ligemale, naene pakkus temale kätt ja rääkis lahkesti temaga. Roosi ei lausunud sõna, ta waatas ükssilmi selle peale, kes tema ema pidi olema. Naene oli pikk ja lahja, mustas riides, ilus must willane rätik kolmenurka kottupandud oli tal üle õla, ja walge tanu peas. Ta ei olnud enam noor, wist mitu aastat isast wanem, ja temal olivad terawad, hallid filmad, kellega ta kõik hästi tähele pani. „Roosi, miks sa siis ei wasta, kui ema sinuga räägib?“ ütles isa pahaselt. Aga naene kostis: „Jäta laps seeford rahule, küll pärast sõbraks saame!“ Sellega jättis naene Roosi seisma ja hakkas kõik asju toas waatama. — Roosi uus ema oli leff, tal oli kolm poega, wanem, Madu nimi, suur pikk noormees, suitsetas piipu ja käis wabrikus tööl. Teine, Wiilip, oli wäga terane poisjs ja käis raudteekoolis. Ema lootis, et temast kuulus mees pidi saama. Kõige wähem, Erni, oli alles kolmeaastane poisjike. Lesknaene elatas oma lapsi käte tööga. Nende tuba oli alati puhas, laste riided olivad hästi hoitud, naene oli kottuhoidlik ja usin tööle; hommiku wara ja õhtu hilja istus ta õmblusmasina taga. Igauks kiitis, mis hea perenaene ta pidi olema, ja puusepp Jüri mõtles: „Niisugust naist on minul just tarmis!“ ja läks teda kosima. — Wiimjed nädalad enne pulma läksiwad Roosile ruttu mööda, igapäew sai ta midagi uut näha. Wanaema tool ja kirst wiidi ära, selle asemele toodi üks ilus poleeritud kummot, selle sees Roosi otsegu peeglis oma nägu wõis näha, ja weel muud kraami pandi tuppja. Raks wanemat wõerasema poega

olivad Roosile väga vastu meelt, nad naersiwad alati, kui nemad temaga rääkisiwad, ja see pahandas teda. „Nad naerawad mind, nad põlgawad mind,“ ütles ta iseenele. Siimesel õhtul pärast pulmi kinkis ema Roosile ühe karbikese, kus käärid, nõelad ja sõrmkübar sees olivad. „Sa oled ju juur tütarlaps ja pead tööd tegema õppima,“ ütles ta. Ringitus rõõmustas Roosit väga, temal ei olnud enne käärisid olnud, ja sõrmkübar läikis nagu hõbe. Ta pani karbikese padja alla ja jäi üsna rõõmsaste magama. Kui ta teisel hommikul üles ärkas, oli juba hilja, isa ja wanemad wennad olivad ära läinud ja ema seisis tema ees, ja hüüdis: „Roosi, tõuse ruttu üles, ma pean täna oma wana korterisse minema, mul on seal weel kraami; sa pane Erni riidesse ja pühi põrand, niiskana kui ma ära olen.“ Ema läks wälja, Roosi pesi filmi ja pani ruttu riidesse, Erni istus järgiwäl woodi ääres ja waatas sealt wälja. Tal olivad lühikesed pruunid juuksed, suured pruunid filmad ja ümmargused punased põsed, nagu õunal. Kui Roosi walmis oli, hakkas ta Ernit pesema, aga see ei olnud mitte kerge töö; poisikene kargas sinna ja tänna, naeris ja pritis kõik kohad wett täis. „Oh Erni, ära ole nii wallatu, nii ei saa meie ju ilmaški walmis,“ hüüdis Roosi kurwa healega. Siiski saiwad nemad wiimaks pesemisega walmis ja Roosi pani wenna kesse laua peale istuma, et temale sukke jalga tõmmata, aga poisike siputas jalgadega, et asi ei tahtnud korda saada, ja kui wiimaks üks sukke jalas oli, oli teine kadunud; wiimaks leidis Roosi selle kasti tagant — aga nüüd oli jälle teine puudu. „Oh Erni, kuhu sa sukke toppisid?“ hüüdis Roosi. Erni katsus tõsi nägu teha ja waatas ahju peale. „Kas wiskasid ahju peale?“ küsis Roosi. „Jah, wiskasin!“ kostis poisike. Roosi tõstis tooli laua peale ja ronis ise tooli peale, et sukke ahju pealt otsida, aga sukke ei olnud ahju pealt leida. Roosi otsis tapeldes kõik kohad läbi ja Erni hõiskas rõõmu pärast ja hüüdis: „Ei leia, ei leia!“ Korraga pani Roosi tähele, et poisike edasi tagasi liikus, ta tõstis teda ülesse ja waata — weike kelm istus sukke peal! „Sa oled paha pois,“ ütles Roosi üsna tighedaste, aga nüüd läks

asi veel hullemaks, sest Erni hüppas lana peal edasi tagasi ja laulis suure healega: „Paha tüdlu! paha tüdlu! paha, paha, paha tüdlu!“ See oli tõesti liig, Roosi lõi teda vastu suud; nüüd hakkas pois hirmsasti kisendama; Roosi ehmatas — kui võerasema jeda kuuleks, mis siis? Warsti hakkas ta weikest meest meelitama: „Pai Erni, ära kisa, Ernikene, sa oled hea laps, jää nüüd wait, kulla Erni ma annan sulle suhkurt, ära nuta!“ Aga pois kisendas veel suurema healega; Roosi istus ema firstu peale ja nuttis ka.... Aga mis nüüd? Erni ei kisa enam, ta naerab jälle. Tüdruk tõstis imestledes pea üles, seal istus Erni lana peal, Roosi töökarbide käes, pahema jala suure warba otja oli ta sõrmkübara pistnud, parema jala warvaste wahel käärid toppinud. See mäng näitas wäga ta meele järele olemat. „Mu uued käärid!“ kisendas Roosi ja katsus karpi, käärisid ja sõrmkübarat tema käest ära kiskuda. Warsti oli jälle kisa lahti, Roosi pidi meelt äraheitma, ta kattis silmad kinni ja nuttis. Erni istus lana peal ja nuttis, Roosi istus firstu peal ja nuttis — nii leidis ema neid, kui ta koju tuli. Kümme minuti pärast oli Erni riides ja tuba koristatud. Roosile ei ütelnud ema mitte sõna, aga tema silmad ütlesiwad selgesti: „Oh sa kole laps, sa ei kõlba kuhugi!“ „Wõeras-ema põlgab mind!“ mõtles Roosi ja puges veel sügavamalt oma nurka. Roosil oliwad nüüd rasked päewad. Erni ei olnud küll mitte paha laps, tal oli hea süda, aga ema oli teda hellitanud ja Roosi ei kõlwanud mitte lapskehoidjaks. Lustiline poisike laulis, naeris, oli kõiksugu koerust täis, aga Roosi hüüdis ühtepuhku: „Oh Erni, ära nüüd tee, oh Erni, miks sa siis ei kuule?“ ja kui see midagi ei aidanud, hakkas ta ähwardama: „Dot' oot', küll kolumats wiib sind ära!“ aga see tegi asja pahemaks, poisike sai veel wallatumaks, Roosi veel õnnetumaks. Võerasema ei löönud Roosit ilmaški, ta ei ütelnud temale mitte üht halba sõna, aga temal oli wähe aega, ta ei hoolinud temast palju. Suuremad poisid kiujasiwad ja pillasiwad teda wahelt ja naerisiwad, kui tütarlaps wiha pärast nuttis. Siis tõttas Roosi ülesse põningule

afna juure; see oli tema warjupais. Talwelgi seisis ta wahest tüff aega lahtise afna ees ja waatas alla walge katte peale, mis kõik katused, uulitsad ja rohuaiad kinni kattis. „Küll oli mul parem wanaemaga ükski olles, nüüd aga ükski minust ei hooli, kõik põlgawad mind!“ nuttis Roosi.

IV. Koolis.

„See ei lähe tõesti korda, et tütarlaps jedawiisi ilma tööta seijab,“ ütles wõerasema ühel õhtul isa wastu, „kodu ta ei tee ommetigi midagi, paneme ta kooli.“ — Küll Roosi süda pekis, kui ta esimest korda kooli läks, nii palju lapsi ei olnud ta weel iialgi koos näinud. Warsti kogusiwad teised tüdrukud tema ümber ja hakkasiwad tema käest kõiksugu küsima, üks hüüdis feda, teine teist. „Mis su nimi on?“ küsisiwad mitmed. „Ei tea,“ kostis Roosi; feda ütles ta alati, kui tema küsimist ei kuulnud. Warsti oli aga suur kisa ja naermine lahti: „Ta ei tea, mis ta nimi on!“ Waene Roosi waatas kartlikult ümber ringi, nagu mõni loomafene, feda hurjad inimesed taga ajawad ja ehk ta küll rääkida ei wõi, selgeste oma filmadega ütleb: „Mis olen ma teile teinud, et teie mind taga ajate?“ Nii küsisiwad Roosi jiniised filmad: „Oh, mis ma olen teile teinud, et teie mind naerate ja pilkate!“ Koolipreili astus sisse, ta kutsus Roosit, teretas teda lahkest ja küsis: „Mis su nimi on, armas laps!“ „Roosi“, josis tas tüdruk. „Mis amet su isal on?“ „Puusepa amet.“ „Kui wana ja siis oled, Roosi?“ Roosi ei kuulnud enam kui need sõnad „kui wana“; ta mõtles, et isa järele küsitakse ja kostis juba natuke julgemine: „Nelikümmendkolm.“ Teised lapsed aga hakkasiwad naerma: „Tema on nelikümmend kolm aastat ja ta ei tea oma nime!“ Seft päewast saadit hüüdsiwad nad Roosit alati „nelikümmendkolm.“ Roosi pani feda wäga pahaks, aga seal ei olnud midagi parata, mida enam tema wihas tas ja taples, feda enam nemad teda naer siwad. Ra õppimine läks wäga waewast wiisi. „43 on loll, ta ei tea mitte midagi,“ ütlesiwad teised lapsed. Roosi ei olnud küll mitte sugugi loll, aga temal oli hoopis

raskem, kui teistel, sest et tema sandiste kuulis ja siis oli ta ka väga hooletu. Ta ütles alati: „Ma ei wõi, ei hakka mu pähe,“ ja ta ei katsumudki tõesti õppida. Ta jäi tihti pärast tundisid foolis finni ja sai siis kodu tapelda; aga Roosi mõtles alati: „Ma ei wõi!“ — Kui foolid enne jõulupüha finni pandi, oli Roosil väga sant koolitunnistus ja mõlemad wanemad olivad väga pahased selle pärast. „Eks ma ütelnud, et teda ei maksa kooli panna!“ ütles isa, aga wõerasema kostis: „Katsume veel üks pool aastat, kodu on ta mul väga tülik, parem saadame ta kooli!“ Waene Roosi, tal olivad kurnwad jõulu pühad, ta oli alati tülik. Wanemad wennad olivad kodu ja Roosi kartis nende naermist; sõpru temal ei olnud, kuhu ta oleks wõinud minna ja tema ei saanud aru sest suurest jõulu rõõmusest, mis kõige rahwale peab saama. Pärast pühi hakkas ta jälle foolis käima, aga elu ei läinud mitte kergemaks. Ema oli tema wastu ütelnud: „Mul on tööd küllalt, ja sina oled suur tütarlaps, ja wõid tõesti oma riideid ise lappida.“ Jah muidugi! Roosi oleks wõinud, kui keegi teda oleks õpetanud, aga ta ei osanud ju mingisugust näputööd. Müüd olivad Roosil tihti augud kleidis ja ükski ei lappinud seda, teised lapsed foolis torakasivad wahest sõrmega august läbi ja ütlesiwad: „43 on üks kaltsutritinu!“ Roosi sai siis väga wihaseks, nõnda et ta wahest teisi löigi. Ja siis astus ta ühel päewal julgeste ema ette ja ütles: „Ma ei taha enam kooli minna, teised põlgawad mind, ma ei taha teiste naeru alla jääda.“ Aga ema sai nii wihaseks, kui Roosi teda enne iial polnud näinud. „Mis siis nüüd?“ hüüdis tema, „sa laisk plika, küll ma tahan sind wiisaga kooli saata!“

V. Kõige parem sõber.

Ühel päewal tuli Roosi väga hilja koolist, ta oli jälle finni jäänud, teised lapsed olivad ammu koju läinud; Roosi seisis kooli ukse ees ja waatas kurnalt ümberringi, kewade ei olnud enam väga kaugel, päewad läksiwad pikemaks ja lumi hakkas sulama, weji tilkus igalt katusest. „Õnunaeg on ammu

mööda, jüüa ma kodu enam ei saa, ja tapelda saan pealegi, ei maffa koju minna," ütles tütarlaps ja läks pikkamisi mööda uulitsaid edasi. Kiritu ukse ees jäi ta seisma, ta kuulis orelit healt ja laulu; oli ju Kristuse kannatamise aeg ja iga reedi peeti jumalateenistust Jeesuse kannatamise mälestuseks. Roosi oli wäsinud, ta astus sisse ja istus ühe pingi peale maha; tema kõrwas istus üks wanake, kes juure healega laulis. Wiis oli Roosile tuttav, aga laulda ta ei wõinud, wiisid ei hakanud tema pähe, temal ei olnud lauluhealt. Aga laulu sõnad liigutasiwad tema südant.

Su wastu filmi löödi,
 Sa kõigewägewam!
 Sind hirmsast ära naerdi,
 Sa kõigeilusam!
 Kõik inglid kummardawad
 Sind juure aunga,
 Müüid hõelad tentawad
 Sind kurja teuga.

Kes oli see, keda hirmsast äranaerdi, keda wasta filmi löödi, keda tentati? Oh, Roosi teadis küll, et see Issand Jeesus oli, aga ta ei olnud enne selle peale mõelnud, kui hirmus see oli, et seda äranaerdi, kes elawa Jumala Poeg. Üks imelik tundmine läks lapse südamest läbi: „Oh siis mina ei ole üksi, teda naerdi ka ära!“ mõtles ta. Paul oli otsas, fogudus tõusis üles ja õpetaja tegi piibli raamatu lahti ja luges pikkamisi ja juure healega. Roosi kuulis iga sõna. Õpetaja luges prohwetit Jesaja raamatust 53-mast peatükist, 1—5 salmi: „Kes usub meie kuulutust, ja kellele on Jehoowa käsiwars ilmutatud?“

2. Ecst tema on tõusnud kui wõjute tema nähes, ja kui juur põudsest maast; ei olnud temal nagu ega auustust; küll meie nägime teda, aga temal ei olnud mitte seda nagu, et meie teda pidime ihaldama.

3. Ei teda pandud miksiki, ja tema oli kõige halwem meeste seas, üks mees, kes oli walu täis ja kuulus haiguselt,

ja igaüks pööras oma filmad tema pealt ära; ei teda pandud miksiki, et meie temast hoolinud.

4. Tõeste, meie haigused on tema enese peale võtnud, ja kõik meie valu kannud; aga meie arvasime teda tema enese süü pärast wigaseks tehtud, Jumalast pehjetud ja wae-watud olemat.

5. Aga tema on meie üleastumise pärast haawatud, ja meie ülekohu pärast rõhutatud, karistus oli tema peal, et meil pidi rahu olema, ja tema muhkude läbi on meile termis tulnud."

Roosi oli neid sõnu enne kuulnud, neid oli koolis õppimiseks üles antud, Roosi ei olnud neid selgesti pähe õppinud, aga nüüd wähest sai ta aru, mis nad tähendasivad. "Jeesus, ja olid ära põlatud, Jeesus, meie oleme sind ei miksiki pannud," nii kõlas lapse südames. Roosi ei saanud kõigest aru, mis õpetaja seletas, aga sellest sai ta aru, et Jeesus kõik seda waewa oli enese peale võtnud, et meid õndsaks, rõõmsaks teha, et ta priitahtlikult seda teed oli käinud, kus naermine ja pilkamine ja riist teda ootasivad. Ja wiimaks ütles õpetaja: "Prohwet ütles: Meie ei ole Teda miksiki pannud. Armas hing, kas sina ei pea mitte tunnistama, et sa Jssandat Jeesust ei ole miksiki pannud? Kui palju korda oled sa juba tema kannatamisest kuulnud? Kas oled teda ka kõigest südamest armastanud, tänanud, teeninud? Jssand halasta, meie ei ole sind miksiki pannud!" Jumala teenistus oli otjas, kiriku usked pandi kinni, kirikulised läksivad koju, igaüks oma kotta, ämarik kattis maad kinni. Õpetaja seisis oma firjutamisetoas afna juures, ja waatas üles taewa poole, kus praegu õhtutäht tõusis, ja õhtas: "Jssand, ma olen Sinu kallil sõna seemet külwanud, kas see saab wilja kandma, wõi kas tuleb kuri waenslane ja tihub seda ära?" Sealsamas linnas seisis aga ka üks tütarlaps põningul lahtise afna ees, waatas üles taewapoole, nägi sedasama õhtutähte hiilgarwat ja tema südames kõlasivad need sõnad: "Sind hirmast ära naerdi . . . ja olid kõige wiletsam, täis valu, kuulus haigusest . . . et minul peaks rahu olema . . . Jeesus, Jeesus, meie ei ole

sind mikski pannud." Jah, Rooši oli sõbra leidnud, kõigeparema sõbra, kes inimesel võib olla taewas ehk maa peal. Ehk Rooši Issandat küll veel wähe tundis, ta teadis nüüd ommeti, et Jeesus teda armastas; ta teadis, et ta enam üksi ei olnud, waid et üks tema ligi oli, kes kõik ta walu ja waewa tundis. Üht asja pani aga Rooši wäga imeks, ja ta küsis enese käest: „Kuidas see on võimalik, et ma kõik seda enne olen teadnud ja ei ole Jeesust mitte tänanud, ega armastanud? Miks ma olen Teda ei mikski pannud — jah miks?“ Kui järgmisel reedel jumalateenistus hakkas, istus Rooši juba ammu oma platši peal ja ootas. Seekord lauldi:

„Oh süüta Tall, oh Jeesus,

Sind risti külles surmati!

Suur oli sinu kannatus,

Ehk Sind küll kurjast põlati,

Kõik patud Sina kandsid,

Ja ennast peastjaks andsid:

Meil anna armu, oh Jeesus, oh Jeesus!“

Õpetaja luges Kristuse kannatamisest Pilatuse ja Herodesse ees. Rooši pani imeks, miks Jeesus neile ei wastanud, miks ta wait jäi, kui inimesed teda sõimasiwad ja pillasiwad ja teda löiwad. Rooši pidi warsti seda kuulda saama. Õpetaja rääkis meie tigidusest ja kannatamata meelest ja et meie alati kurja kurjaga tasume, ja et Issand seda mitte ei tahtnud ja sellepärast oma suud kiusajate ees lahti ei teinud, ehk tema küll õige oli, ja kõik inimesed patused. Rooši läks palgest punaseks. Oh kui tige oli tema tihti, mis rumalaid sõnu ütles ta teistele lastele, kui nemad teda naeriswad! Seft ei olnud veel kolm päewa, kui ta ühele tütarlapsel wastu filmi oli löönud. . . . „Ja sellepärast, Issand, sa pidid seda kannatama?“ ütles ta „Suur oli Sinu kannatus, ehk Sind küll kurjast põlati. . . .“ Issand Jeesus, anna andeks, Issand, aita mind!“

Ja Issand aitas — mitte, et Rooši oleks laitmata tütarlapseks saanud, aga siiski aitas Issand. Kui teised

lapsed midagi koerust tegivad ehk Roošit naersivad ja tema südamesse wiha tõusis, ja tema siis Jeesuse peale mõtles, siis kadus wiha nagu udu päikse ees. Ja waata, kui koolisõbrad nägivad, et Rooši enam wihaseks ei läinud, jätsivad nemad teda rahule. Hoopis raskem oli kodu wendadega. Aga siingi aitas Jssand. Rooši ei ütelnud enam ühtepuhku: „Kõik põlgawad mind!“ ja kui niisugused mõtted tema südamesse tõusivad, siis palus tema: „Jssand Jeesus, Sina ei põlga mind mitte, Sina olid ise ära põlatud!“ Siis tuli rõõm ja rahu lapse südamesse tagasi.

VI. Head sõbrad.

Kewade oli tulnud, päike paistis selgesti, linnukesed laulsiwad, lumi oli peaaegu hoopis kadunud, aga uulitsad olivad weel väga mustad ja wangidel oli palju tööd muda siin ja seal hummikusse ajada. Oli pühade laupäew, Rooši tõndis piffamisi mööda uulitsaid ja mõtles: „Kui kahju, et Kristuse kannatamise aeg mööda läinud, nüüd ma ei saa enam iga reede kirikusse minna.“ Korraga kuulis ta nutu- healt ja siis jälle naermist. Ta pööras ümber ja nägi mitu suurt poisši, kes seisma olivad jäänud ja üht pisikest naersivad, kes just mudahunniku sisse oli kukkunud. Rooši süda läks warsti haledaks, et seda poisikest, kellel õnnetus oli juhtunud, weel naerdi, aga peaaegu oleks ta ka ise naernud: weike mehike oli üleüldse mudane ja filmawesi uhtus walged triibud tema musta palgete peale. „Kas oled wiga saanud?“ küsis Rooši. „Ei ole“, kostis poisš ja püüdis filmi kuiwatada; aga ta käed olivad ka mudased. „Dota, ma aitan sind,“ ütles Rooši ja hakkas warsti oma ninarätikuga poisikest kuiwatama. „Ma käisin ijal lõunat wiimas,“ hakkas poisš peale, „ja ema käskis ruttu koju tulla, ja nüüd kommistasin ja kukusin!“ „Pole wiga, lähme nüüd ruttu,“ trööstis Rooši, „aga mis su nimi on, ja kus su elad?“ küsis ta siis. „Mu nimi on Alali ja meie elame Kuke-uulitsas.“ „Mind hüüatakse Roošiks, soo, läbi nüüd.“ Käsitäes läksiwad lapsed edasi.

Alali wiis oma uue sõbra õuest läbi ja pimedast trepist ülesse. Roosi jäi ukse peale seisma ja waatas sisse. Tuba oli weike ja waene, aga puhas, mitu piikest last mängiswad põrandal ja akna ees istus üks naene, kellel wist haiged jalad olivad, sest kargud seisiwad tema kõrwas. Juuksed olivad tal pea-aegu walged, aga nagu oli noor ja juured hallid silmad waatasiwad lahkesti laste peale. „Anna andeks, ema, et hiljaks jäin“, ütles Alali, „ma tulkujin muda sisse, aga Roosi aitas mind.“ Naene pööras ennast Roosi poole ja hüüdis lahkesti: „Tänan wäga, Roosi, tule ligemale!“ Tüdruk astus tuppa, sest naese nagu ja heal olivad talle nii wäga armsad. „Alalifene“, ütles ema, „Emmi ei ole weel koju tulnud, ja peaksid hakkama wett kandma. Too ka paar halgu puid, et Emmi wõib warsti põrandat küürida, kui ta tuleb.“ Roosi pani imeks, kas see weike pois wett juudab kanda ja ütles ruttu: „Ma aitan jind!“ Rahkesti tasjisiwad lapsed siis wee üles. „Ma tänan jind“, ütles Alali, „ämber on nii raske!“ Pois oli üheksama aastane, ja wäga weike, aga nii osawaste toimetas ta kõik, tegi sedamaid tule paja alla, et wett soendada. Üks läks siis lahti ja üks tütarlaps astus sisse. „Emmi, ja jäid kauaks ristiema juure!“ ütles ema. „Ristiema on haige, ma pidin teda natuke aitama,“ wastas laps. „Kas oled wäsinud, Emmi?“ küsis ema, ja waatas murelikult tütarlapse kehwa näu peale. „Pole wiga, emake, ma toon warsti wett ja hakkan küürima.“ „Wesi on juba toodud ja tuli tehtud“, ütles Alali, „meie rahkesti Roosiga tegime seda.“ Tütarlapsed waatasiwad siis teine teise otja ja nägiwad siis et nemad teineteist tundsiwad, nad käisiwad ju ühes koolis. „Kas olete koolisõbrad?“ küsis ema. „Jah, oleme“, kostis Emmi. Roosi südamesse tõusis midagi, mis nagu häbitundmine oli. Ta oli ju seda rõugetähtedega tütarlast iga päew näinud, aga täna pani ta esimest korda tähele, et ta wäsinud ja haiglane näitas olewat; täna tuli Roosile esimest korda meele, et ta wähe teistega rääkis, waid tihti üksi kõrwal seisis. Roosi oli alati ütelnud: „Ükski minust ei hooli!“ kas tema ise oli siis teistest hoolinud? Emmi ütles: „Sa oled mu

hea wennate, Nali, tänan wäga, ma haffan warsti pörandat küürima." „Guba, ma aitan sind," palus Roosi, aga ema ütles lahkesti: „Armas laps, ja peatsid koju minema ja oma ema aitama, täna on pühade laupäew ja nüüd on igal ühel palju tööd!" Mul ei ole ema, wõerasemal olen ma alati tüliks, mul on aega küll!" wastas laps. Sellega haffas ta tööle. Ta pani tähele, mis Emmi tegi ja tegi siis sedasama wiisi. „Oh, kahkesti läheb töö hoopis paremine," ütles Emmi tänulikult. Roosil olivad punased palged tööst ja silmad hiilgasiwad. Nii rõõmus ei olnud ta kuu olnud, ja kui nad pärast lauda istusiwad sööma, siis maitstes silt ja leib parem, kui kodu supp ehk kohwi.

„Tänan wäga, Roosi, — Jumalaga Roosi!" hüüdsiwad lapsed, kui ta ära läks. „Homme tulen jälle," wastas Roosi ja kargas rõõmsasti trepist alla. Kodu ei küsinud üfski, kus ta nii kaua oli jäänud ja ülestõusmise päewal oli ta aegjaste pärast kirjut sõprade juures. Seeford oli ka isa kodu. Ta waatas tükk aega tähelepanemisega Roosi peale ja küsis: „Kas ma olen sind enne näinud?" „Ei tea, ma ei mäleta, et teid oleksin näinud!" „Kas teie ehk elate Liivalaia uulitsas, kus suur õunapuü õues?" küsis mees edasi. „Jah, elame," kostis Roosi ja waatas imekspanemisega tema silmi. „Nüüd ma tean," ütles töömees, „sest on nüüd umbes kümme aastat, ja kuffusid põningu aknast wälja, eks ole?" „Jah, kuffusin." Töömees pani oma raske kää Roosi õla peale ja ütles: „Laps, Jumal on su elu imelikul wiisil hoidnud, et ja Teda wõiksid teenida ja kiita." Roosi jäi mõttesse. Kui mitu korda oli ta mõelnud: „Oh, miks ma ei ole surmiks kuffunud, siis oleksin ema juures!" Nüüd teadis ta, miks ta elusse oli jäänud — nimelt et Jumalat teenida ja kiita. Roosi käis selle peale igapäew oma sõprade juures ja kui kool oli jälle alganud, tõusis ta hommiku waremine üles ja aitas Emmil koid tallitada; siis läksiwad nemad koos kooli. Rõige armsam oli Roosile, kui sepp õhtu koju tuli, siis kogusiwad lapsed wane-mate ümber ja isa lõi piibliraamatu lahti ja luges pikkamisi mõned piiblisalmid, iga sõna sõrmega näidates. Wahest

laulsiwad nemad ka. See oli nii ilus kuulda. Lapsed laulsiwad rõõmuga, iseäranis Alalil oli selge, ilus heal; ema aga laulis teist healt. Oh, Roosi oleks ka hea meelega laulnud, ta katsus ka wahest, aga see läks igaford wiltu; wiisid ei hakanud tema pähe. Roosil oli nüüd hoopis rohkem rõõmu kui enne, ka kodu läks asi paremaks, ta leppis Erniga üsna hästi. Poisite käis weikelaste koolis ja oli hoopis vähem wallatu; kui ta koju tuli, laulis ta neid wiisijäid, mis ka koolis oli õppinud ja Roosi kuulis seda heameelega. Üksford oli Roosi oma wemmakese ka sõprade juure wiinud ja ehk küll Alalil Ernst hoopis wanem oli, mängisiwad nemad rõõmuga koos, nõnda et Erni õhtu, kui lapsed koju tuliwad, Roosi wastu ütles: „Ma armastan Alalit hirmjasti, ta on mu kõige parem sõber!“

„Roosi,“ ütles sepa naene ühel päewal, „su kleit on katki, miks sa teda ei paranda?“ Roosi pidi tunnistama, et ta ei ojanud lappida. „Siis tule siia, ma õpetan sind,“ ütles naene lahkesti, aga Roosi raputas pead ja ütles: „Si maksja, ma ei saa!“

„Kuule, armas laps, ära ütle ilmasi: „Ma ei saa,“ ütle: „Ma katjun!“ ja sa saad näha, et töö Sumala abiga korda läheb; nüüd tule, hakkame aga peale!“ Roosi wõttis nõela kätte ja tegi, kuidas teda õpetati, ja waata, asi läks hoopis paremine, kui tema oleks mõelnud. Aega mööda õppis ta kõiksugu näputööd; tal oliwad ju üsna terawad filmad ja wirgad näpud. See töö tegi temale palju rõõmu ja tema hakkas paari sukke kuduma, mis ta isale tahtis kinkida. „Küll isa saab imeks panema, et ma neid ise olen kudunud!“ mõtles ta. Aga ka õppimise juures aitas lahke naene Roosit. Ta oli oma tütre läbi kuulda saanud, et Roosi tihti koolis kinni jäi, ja et ta oma ülesanded sandisti mõistis. Roosi oli temale armjaks saanud ja tema wõttis nõuaks teda aidata. Hakatuses ei tahtnud tüdruk, ta ütles alati: „Ma ei saa, see ei maksja!“ Aga aega mööda sai ta aru, et ristiinimesel häbi peaks olema ütelda: „Ma ei saa!“ et Sumala abiga ka raske töö kergeks läheb. Roosil oli tõesti sant pea, ta sai pikkamisi edasi, aga ta oli õppinud Issandat appi hüüdma, ja et ta kord kõigest jõuust püüdis,

läks töö paremine. Üksi rehendamise ja Vene keelega ei saanud ta sugugi korda. Aga enne kui kool finni pandi, oskas Roosi kaunisti Gesti keeli kirjutada ja üsna selgesti lugeda. Piibli-lugu õppis ta päris rõõmuga. Ta teine koolitunnistus oli esimesest hoopis parem ja lahke kannatlik sõber, kes temaga nii palju waewa oli näinud, silitas tema pead ja ütles: „Nüüd ära ütle teine lord enam: „Ma ei saa!“ waid hüüa Issandat appi, hakka julgesti seda tööd tegema, mis sinu käest nõutakse, küll siis ju käsi saab hästi käima.“ Roosi lõi siis filmad maha ja ütles tasahiljusest: „Ma katsum!“

VII. Mölder.

Wanemad olivad kodunt ära. Roosi istus õunapuu all, mis jälle täis õisi oli ja kudus sukka, ja mõtles, kuidas isa ennast saab rõõmustama. Erni mängis õues ja ehitas liirwaft maja, selle juures laulis ta ühtepuhku. „Roosi, tule waata mu westit,“ hüüdis ta, ja õde tuli lahkesti ligemale tema westit vaatama. Erni seletas: „Siit tuleb westi ja siin on westikiwi ja see on mölder.“ Ernil oli üks wana nukk, kellega ta alati mängis. Sel oli kiwipea, ta kiwijalad aga olivad ammu ära murtud. See nukk seisib nüüd westis möldri ametis. „Temal on wiisteistkümmend last,“ ütles Erni, „waata, siin nad seisawad.“ „Need on ju pulgad,“ ütles Roosi. „Ei ole, need on möldrilapsed, kahetja poega, seitse tütar,“ wastati talle, „nüüd ma näitan sulle weel möldri naist, ta läks praegu keldrisse, pane tähele, Roosi!“ Erni tõstis puntüki eest ära, mis keldriukses oli pandud ja weiteses koopas liirwa sees istus konn. „Eks ole kena paks möldriemand,“ kiitis Erni, „waat, mis ilusad filmad temal on.“ Roosi läks naerdes tagasi ja istus puu warju maha ja mõtles: Erni on ommeti üsna hea laps! Wiie minuti pärast tuli poisike jälle õe juure, ja ütles: „Mul on üks magus asi käes, kas tahad, ma pistan sulle suhu.“ „Ei ole tarwis, Erni, söö ise,“ wastas Roosi. „Ei mitte,“ kostis pois, „ma annan sulle, Roosi, magus, magus see on!“ „Noh, siis näita,“ ütles Roosi, aga Erni meelitas: „Ei ma näita,

pai Roosi, tee silmad kinni ja suu lahti!" Roosi tegi, nagu kästud, ja Erni pani midagi tema suhu — aga Roosi kargas hirmuga püsti, üks libe asi liikus tema suus, ja see oli konn, mille ta wälja sülitas. Poiss kargas ühe jala peal rõõmu pärast ja hüüdis: „Möldbriemanda toppisin sinu suhu, möldbriemanda toppisin su suhu!" Roosi aga taples: „Oh sa pahandusekott, mis sa nüüd jälle tegid, mine ära, ma ei salli sind." Erni oli pehme südamega laps, ehk küll koerust täis; kui ta nägi, et ta Roosit tõesti pahandanud, läks ta meel haledaks, ta sülitas Roosi palet, ja palus: „Kulla Roosi, ära ole tige, anna andeks!" Aga Roosi oli tõesti kuri, ta lükkas teda eemale, ja hüüdis: „Su käsi on must, sa oled konna käes hoidnud, nüüd tuleb mulle nii ligi, mine ära!" Erni wiiskas ennast nüüd oma weskli kõrwa kõhuli maha ja hulus: „Roosi ei salli mind, Roosi ei taha andeks anda." Roosi jälle istus õunapuul all ja pühkis põllega oma filmi, ta süda oli kurb, ja ta ütles: „Küll on see Erni üks pahur laps!" Roosi oli väga wihane, ehk küll üks heal südames hüüdis: „Häbi, häbi, miks sa said wihaseks pisikeste wallatuse pärast!"

Siis sõitis üks woorimees õue wärawast sisse. Aga Erni ei kuulnud seda, sest ta hulus ühtepuhku. Roosi ei kuulnud ega näinud ka midagi, sest ta pööras pead wihaselt ühelt poolt teisele poole. Korraga kisendas aga Erni hirmu-
 fasti. Roosi ärkas selle peale nagu unest. Ta wiha oli kadunud, ta nägi üht wantrit, nägi wennaest pitali maas, ja kuulis tema hädakisa. „Erni, Erni, kas oled wiga saanud?" hüüdis laps. Aga Erni ei wastanud. Hull naise jooksis kottu. „Laps on wankre alla jäänud!" hüüdsiwad nemad. Mõned püüdsiwad teda üles tõsta, aga ta wiiskas ennast jälle pitkali maha. Roosi wärises hirmu pärast, ta oli põlwili maas tema kõrwas ja püüdis teda trööstida. „Ernikene, ära kisa, mis sull wiga?" Poisike aga kisendas: „Üsna puruks!" „Kas ratas läks ju jalgade üle?" „Üle pea!" kisendas laps. „Seldene aeg," hüüdis üks wanamees, „ratas on lapse pea ära purustanud!" Roosi katsus kartlikult wenna pead. „Mitte minu pea, möldbri pea!" karjus Erni, „mölder on surnud, mu mölder on

furnud!" Nüüd alles nägiwad naesed purustatud nuku pead ja läksiwad naerdes ära. Roosi jäi wemmaga üksi ja katsus teda trööstida, aga ilmaaegu. Ta nuttis libedasti: „Mölder on furnud!" Wiimaks ütles Roosi: „Koh, kui ta furnud on, siis matame ta maha!" „Jah matame", hüüdis Erni ja kargas püsti, kurvastus oli unustatud, „matame mölder maha!" hüüdis ta weel. Just akna ette, et ta möldri hauda alati näeks, kaewas Erni augu. Roosi tõi karbikese puusärgiks. „Kirjutame Alile ja kutsume teda matusele," ütles Erni. Lapsed läksiwad tuppa ja Roosi kirjutas üsna wiltu ühe paberi tüki peale:

„Armas Ali,
tule matusele,
Mölder on furnud!"

Erni maalis weel paberile laia tindijoone ääre peale; „see on ju leinapaber," ütles ta. Siis läksiwad mõlemad lapsed käsi käes jeda kirja Ali kätte wiima. Ali oli warsti walmis tulema ja tema nooremad wemmad ja õed ka. Siis kaewas Erni ühe weikese kuusepuu wälja, mis nende õues seis, aga hästi kaswada ei saanud, sest et ta liig ligi seinale ääres oli. „Seda istutame möldri haua peale," ütles ta. Wäga rõõmsasti läksiwad lapsed matusele. Kui nad kõik möldri haua ääres seisiwad, käskis Erni: „Nüüd laulame: oh kuusepuu!" „Ei, see on jõulu laul," ütles Ali. „Linnud juba tulid kõik!" ütles tema noorem õde. „See pole ju matuse laul" ütles Erni; „ma tean, mis meie laulame" ja siis hakkas ta suure healega laulma, wiisi järel: kus on lilledesed jäänud:

„Kus on möldrifene jäänud,
Jäänud oma peaga"

„Oh Roosi, ära nüüd sina laula, ja segad meie ilusat matuselaulu," ütles ta waele ja lükkas teda tawahiljusesti küünarmukuga. „Hakkame uuesti peale," käskis ta siis. Ja lapsed laulsiwad kooris:

„Kus on möldrifene jäänud,
Jäänud oma peaga.
Tema pea, see läks katti,
See läks katti rutuga."

"See oli väga ilus, nüüd on otjas!" ütles Erni ja hakkas hauda liivaga täis ajama. Viimaks istutati veel weike kuni peale. Need olivad rõõmsad matused. Weikest kuni lasti siis lapsed igapäew, ja waata, ta kaswas tõesti nende suureks rõõmuks.

VIII. Üks jõulukingitus.

Sügis oli käes, Roosi käis jälle koolis, nüüd ei olnud see aga enam nõnda raske. Iga õhtu, kui ta õppimisega walmis oli, wõttis ta ema wana piibli raamatu kirstust wälja ja läts põningule — seal ülewal afna juures istus ta ja luges Jumala sõna. Kõige armsam oli temale prohweti Jesaja wiieskümnepoolmas peatükk, seda wõis ta hafatusest otjani peast lugeda. — Igapäew käis Roosi ka oma sõprade juures ja aitas Emmit kõige tallituse juures. Ta ostas nüüd kõikfugu majatööd teha, aga oma ema ei aidanud ta ilmasi, igaford, kui sepa naene temalt seda nõudis, kostis tema: "Ma olen emale tülik!" Emal oleks küll abi tarwis olnud, ta oli juba kaua aega haiglane ja väga wäsinud, ja tema käed, mis muidu nii usinad olivad tööle, puhkasiwad tihti süles.

Ühel laupäewa õhtul, kui Roosi oma sõprade juurest hilja koju tuli, pani ta imeks, et tuba pime ja tühi ja siiski üks lahti oli. Roosi ehmatas sellepärast ja ütles: "Ema, kas oled siin?" "Ma olen haige," kostis nõrk heal. Roosi tegi nüüd ruttu tuld. Tuba oli ilusasti pestud nagu iga laupäewal, aga seal seisis weel ämber musta weega, ja ahi oli külm, ja midagi ei olnud õhtuks keedetud. Tooli peal laua ääres istus ema, ta nägu oli nii kahwatanud ja käed wärisewad. Nüüd tuli Roosile meele, et ema juba hommiku väga haige oli näinud olevat. "Sa siis on ta weel pörandat küürinud ja pesu pesnud, ja mina ei ole teda mitte aidanud!" mõtles Roosi. Ta hakkas ema käest kinni, see oli jääkül. "Tule, ema, heida woodi, ma aitan sind!" ütles laps. Kui ema woodis oli, hakkas Roosi sõnalausumata katalt üles

panema, et isale ja wendadele midagi teeta. Siis kattis ta laua ja walmistas köit. Ta jõuda peffis töö juures, kui ta selle peale mõtles, mis ema saab ütleva, kas ta küll temaga rahul saab olema? Aga ema ei ütelnud mitte midagi, ehk ta küll terawasti tähele pani, mis Roosi tegi. Teisel hommilul tõusis ema jälle üles, aga see oli selgesti näha, et ta terve ei olnud, aga sest päewast saadik aitas Roosi teda tublisti iga töö juures. Jõulu aeg oli käes; sukad, mis Roosi isale oli kudunud, olivad ammu walmis ja üks weike paar punasid sukke Ernile ka, ja üks suur walge põll emale. Aga jõuludõhtul ei olnud seal majas jõulupuud näha; ema oli haige maas ja tema käte peal weike tütreke, üks kallis jõulufingitus. Erni oli tädi juures, aga esimese püha õhtu läks Roosi teda ära tooma, weikest õde waatama. „Ole hästi taja, Erni,“ ütles õde, „ema on haige ja weike laps magab.“ Erni tuli kikiwarwaste peal ligemale ja waatas uudishimulikult lapsukesse peale, mis ema rinna naal magas. „Roosi,“ josis tas poisike, „kas see on jõululapsuke?“ „Ei mitte, see on meie piisikene õde, jõululapsuke on tema meile jõulufingituseks saatnud!“ oli wastus. Küll see oli üks armas jõulufingitus Roosi meelest, ta armastas seda wäetimat esimesest silmapilgust saadik jõudamest. Aga Roosil tuliwad weel raske päewad. Ema oli nii wäga haige, naabrinaesed tuliwad küll igapäew teda waatama ja aitama, aga siiski oli Roosil palju tööd. Õse pööras haige tihti ühe külje pealt teise peale, õhtas ja jampsis kanges palawikus. Roosi jõudant rõhus see mõte: „Kui ema nüüd ära sureb, siis on kallid, weike õde ka ilma emata nagu minagi!“ Siis heitis Roosi ema woodi kõrwal põlwili maha ja palus Issandat jõudamest, et ema mitte ei sureks. Ja Issand, kes on ütelnud: „Hüüa mind appi ahastuse päewal, siis ma tahan sind aidata!“ kuulis lapse palwet, ema jäi elusse. Wana aasta wiimisel päewal oli isa poegadega kirikusse läinud, ja ema oli nüüd juba hästi parem. Roosi oleks küll hea meelega ka kirikusse läinud, aga ta pidi ema juure jääma. Raugelt hüüdsiwad kirikutellad. Roosi pani käed risti ja luges jõudamest seda laulu, mis ta sepanaese käest oli õppinud:

„Saadjaks olgu Jeesuse,
 Andku uuel aastal abi,
 Võtkem lipuks omale
 Jeesu nimi usu läbi!
 Siis ta armus seisame
 Tema tee peal kõnnime.

Jeesu sõna selgeste
 Siionis meil kuulda olgu;
 Kui ta kotta läheme,
 Tema Waim siis meile tulgu:
 Tema nime armastus
 Olgu meie rõõmustus.

Jeesu nimel läheme
 Rahul uue aasta teele,
 Paistab meil see täheke,
 Siis ta annab walgust ööle,
 Ja kus tema walgustus,
 Seal on selge õnnistus.

Jeesu nimi rõõmustab,
 Saadab kõiges hädas abi;
 Waew ja ristki õnneks saab
 Tema talli nime läbi.
 Jeesus, Sinu nimi on
 Meie täht ja kilp ja kroon.“

Jah, Roosi oli tunda saanud, kuidas Jeesu nimi kõiges hädas abi saadab ja need sõnad, mis ta luges, tuliwad tal tõesti südamest. Nüüd tõstis weike lapsuke healt ja nuttis. Roosi wõttis teda jälle ja mähkis teda uuesti, aga tasa, tasa, sest ema magab, arwas ta. Aga ema ei maganud mitte, silmad oliwad tal pool finni ja tema waatas Roosi peale. Ta nägi, kui hooljasti ta õekest mähkis, kuidas ta temale piima soojendas, nägi, kuidas ta weiksele öele hellasti suud andis. „Tule mu juure, Roosi“, ütles ema siis oma nõrga healega. Roosi pani lapse hoolega kätti ja ruttas ema juure. „Ma tänan sind,

Roosi, ja oled mu armas tütreke!" Roosi ehmatas rõõmu pärast, ta pale lõi tulipunaseks ja wesi tungis tal silmi. Ema sirutas oma nõrgad käed wälja, tõmbas Roosi pea enese juure maha ja andis temale juud. Roosi tahtis rääkida ja tänada, aga ta ei wõinud, ta toetas oma pea ema rinna naale ja ei ütelnud muud kui: „Ema, ema!"

IX. Walgus, mis ei ilmaski kustu.

Kaks aastat olivad mööda läinud. Weike kuust mõldri hana peal oli ilusaks nooreks puuks kaswanud. Roosi ei käinud enam koolis, temal oli kodus küllalt tööd, ta ei olnud emale ilmaski tülik, waid suureks abiks ja ema kiitis tihti, kui armas tütar temal olla. Ema tegi palju näputööd, sest ta ei wõinud ilma tööta seista ja raskemat tööd ta ei suutnud teha. Peale wiimse jõululingituse ei olnud ta enam nii tugew kui enne. Weike Liisa oli ise küll priske ja lahke laps ja kõikidele rõõmuks. Isa käis igapäew tööl ja tihti, kui la õhtu kojupoole tuli, kiitis ta Jumalat, kes tema weikest perekonda rahu ja rõõmuga oli õnnistanud. Wanem wend Madu ei olnud enam kodus, ta oli nüüd sõdat. Wiilip oli juba leeris käinud, oli kooli hästi läbi teinud ja oli hoolas ja waga pois, ja pidi nüüd maale ühe tuttawa apteekri juure õpilaseks saama. Erni oli ilus sirge poisike, alati lahke, alati rõõmus; ta oli siamaani weikelastekoolis käinud, nüüd pidi ta suuremasse kooli minema. Sepa rahwa juures ta käis tihti, Mäli oli weel ta parem sõber.

Rõõmsasti oli weike perekond jõulupühi pühitsenud, aga nüüd tuli lahkumise tund. Wiilip pidi Lihulasse apteekri juure minema, ja mõlemad wanemad tahtsiwad teda saatma ja sugulasi waatama minna. Ja ema ütles: „Ma wõin rahuga ära minna, kui Roosi laste juure jäeb!"

Erni oli kõik see päew väga rõõmus ja ütles ühtepuhku Roosile: „Mul on üks saladus, aga ma ei ütle sinule mitte," ja paari minuti järel jälle, „Roosi kas tead, mis saladus mul on?" Õhtu oli külm ja wäike, tähed särasiwad nii

selgesti taewa külles. „Nüüd on aeg käes,“ ütles Erni, „tührukud, nüüd peate teie tegema, mis mina ütlen, istuge nüüd mõlemad pörandale — tõesti, Roosi, ma ei hakka mitte koerust tegema.“ Roosi istus naerdes pörandale ja wõttis weifte Liisa sülle. Erni kattis laudlina nende üle, koputas sõrmega Roosi pähe ja küsis: „Roosi, kas näed?“ „Ei näe kedagi,“ oli wastus. Siis koputas ta Liisi pähe: „Liisi, kas näed?“ „Ei näe!“ kostis ka Liisi kartlikult. „Noh, siis istuge üsna vaikelt, kunni ma tagasi tulen,“ ütles pois ja läks, lipsti, uksest wälja. Tüff aega jäi Erni ära ja Roosi hakkas juba mõtlema, et tal jälle miski koerus peas, kui Erni sisse astus, lambi ära kustutas, teki eest ära tõmbas ja hüüdis: „Nüüd on walmis!“ Roosi tõusis üles; toas oli pime, aga õuest paistis hele walgus sisse. Erni oli küünlad, mis jõulupuust järelejäänud, kuuse külge pistnud, mis möldri hana peal kaswas, ja nüüd seisjis hiilgaw jõulupuul afna ees. Lumi oksade peal järas kui sädemed ja ülewalt waatafiwad taewatähed alla. „Oh, kui ilus!“ hüüdis Roosi. Weifte Liisa lõi rõõmu pärast käed kokku, ja Erni ei teadnud, mis ta rõõmu pärast pidi tegema. Lapsed istufiwad laua peale, mis afna ees seisjis ja Erni laulis kõik jõululaulud läbi, mis ta tundis, ühe teise järele, ja Liisi laulis ka mõned temaga ühes. „Roosi, miks ja õhtad?“ küsis Erni korraga. „Ma laulaksin ka heameelega,“ kostis Roosi lahkesti, „aga mul pole lauluhealt.“ Erni jäi mõtlema ja ütles siis: „Ära ole kurb, Roosi, küll sa taewas saad nii imeilusasti laulma, siis meie ei laula kolme healega kui separehwas, waid mitme tuhande healega — mõtle, Roosi!“ Roosi pigistas Liisat wastu rindu ja andis Ernile suud; oh kui rõõmus oli ta süda, kui armsad talle ta wend ja õde. Erni ei laulnud enam ja Liisi uinus Roosi süles magama. Roosi waatas jõulupuud, waatas üles taewa poole, kust tähed teda teretafiwad ja kiitis taewa Issa, kes temale rõõmu ja armastust nii rohkesti on kinkinud. Oh, Roosi mäletas küll, kuidas ta Ernit hakatufes ei wõinud sallida ja nüüd — kui armas oli temale see wennake, ja weifte Liisa, ja ema, ja isa, ka suured wennadki, ja armas sepa rahwas.

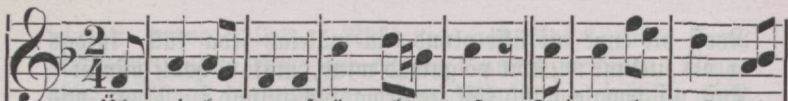
Roosi oli enne nii üksik olnud, ta mäletas seda küll, kuidas ta oli ütelnud: „Kõik põlgavad mind, ükski ei hooli minust!“ Kust oli temale nüüd kõik see armastus tulnud? „Roosi, mis sa praegu mõtled?“ küsis Erni, ja oled üsna wait.“ Roosi ärkas nagu unest üles ja ütles: „Ma mõtlesin, Erni, kust see tuleb, et ma sind nii armastan, ma mõtlesin, kust kõik armastus siin maailmas õieti tuleb?“ „Dota, oota,“ ütles Erni, „ma olen midagi õppinud armastuse hallikast, aga kus see oli, — oh nüüd ma tean, ja poisike laulis oma selge healega:

„Mu Jeesus, Sind ma tahan kiita
 Kui armastuse hallikat,
 Kust armastuse jõgi jookseb,
 Kust oma rahvast kosutad,
 Kes järgeste sind kummardavad
 Ja rõõmsaid põlvi nõtkutavad.“

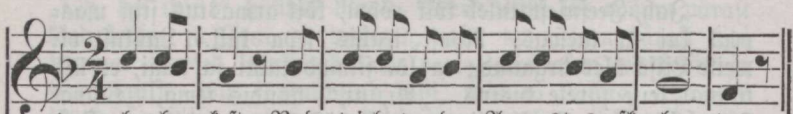
Jah, Jeesusest tuleb kõik rõõm, kõik armastus siin maa-peal kui ka taewas. Roosi teadis seda küll. Laulust oli weike Liisa üles ärganud; ta lõi silmad lahti ja nägi, et üks küünal teise järele kustus. „Ai, ai,“ hüüdis tema, „küünal kustub!“ Aga Ernil oli warsti trööst käes, ta ütles: „Pole wiga, Liisi, waata taewa tähed ei kustu, need on weel ilusamad.“ Jah, taewa tähed ei kustu ja Issanda Jeesuse armastus ei kustu ka ilmaški ära. See kallid Jumala armastus oli kui hele walgus laste südamesse paistnud, kui walgus, mis ilmaški ei pidanud kustuma.

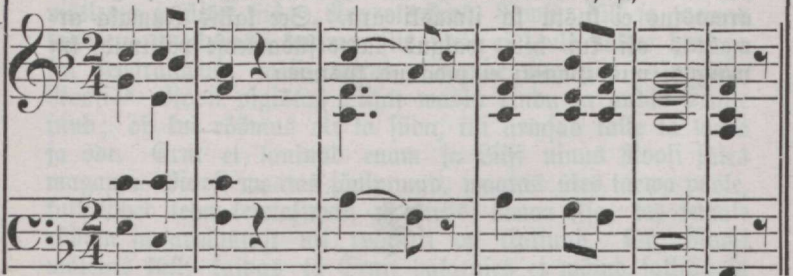
Clupuu = lehed.

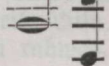
1. Üks tui = ke taewast ü = le = weßt Dõi e = lu puust kolm
2. Kuld ki = ri o = li nen = de peal, See räägib meil', mis
3. See ki = ri J = sa ar = mu and, Ja õn = nis, kes fest

1. le = he = fest. Nad tei = le tea = da: Armastus, uft, loo = tus.
2. J = sa meel. Ta tei = le tea = da: Armastus, uft, loo = tus.
3. a = ru jaand. Ka tei = le tea = da: Armastus, uft, loo = tus.

Saksakeelne: Das Kleeblatt,
ümberp. R. Hoffmann.

Igapäevane waimuroog aasta jauks.

Jan.

- 1 1. Mja r. 28, 1—10. Taawet käsis Saalomoni templit ehitada.
- 2 " 28, 11—21. Kui suure hoolega Taawet juba templi ehituse wastu oli walmistanud.
- 3 " 29, 1—8. Kuningas ja rahwas toowad rohkesti andid Jehoowa kojale.
- 4 " 29, 9—13. Kui rõõmsaks andmine nende jõdamid tegi.
- 5 " 29, 14—19. Taaweti tänu ja palwe (pane tähele salm 9).
- 6 " 29, 20—28. Jehoowa õnnistab Taawetit surmani.
- 7 1. Kuning. 2, 36—46. Saalomon walitseb targaste, aga ta on ka õige ja wali nende wastu, kes jõna ei kuule.
- 8 " 3, 1—10. Pane tähele salm 9. Mis palusid sina?
- 9 " 3, 11—15. Waata Matteuse ew. 6, 33.
- 10 " 5, 1—8. Kuninga rikkus) Kuidas Issand oma
- 11 " 5, 9—14. Tema tarkus) tõutuse täidab.
Mõned terakesed Saalomoni tarkusest.
- 12 Õp. jõnad 3, 1—7. Jehoowa kartus tarkuse hakatus.
- 13 " 6, 6—10. Õpi sipelga käest usinust.
- 14 " 10, 1—7. Jehoowa õnnistab õiget.
- 15 " 14, 25—35.

Jan.		
16	Õp. jõnad 15, 12—19.	Rahu südames on kõige suurem wara.
17	" 20, 19—23.	
18	" 31, 10—30.	Tublist perenaesest.
19	Saalomoni ülem laul 1, 1—8.	Jeesus armastab fogudust, oma pruuti; olgu ta ka must, kui ta ennast aga lasseb tõmmata Jeesuse järele, ja pattu wihtab (waata 2, 15).
20	Laul 72, 1—9.	Saalomoni näeb waimus Kristust, õiget kuningat.
21	1. Kuning. 5, 15—26.	Lepping Iramiga templi ehituspunde pärast.
22	" 6, 1—13.	Snimeste töö, Jumala õnnistus.
23	" 6, 14—28	} Templi ehitamine, au ja ilu.
24	" 6, 29—38	
25	" 7, 1—12.	Saalomoni maja.
26	2. Mja r. 4, 1—10	} Templi riistad.
27	" 4, 11—22	
28	" 5, 1—14.	Seaduse laekas wiiaitse templisse.
29	" 6, 1—11.	Templit pühitsetakse.
30	" 6, 12—21	} Kuninga palwe.
31	" 6, 22—31	
Febr.		
1	" 6, 32—42.	Kuninga palwe.
2	1. Kuning. 8, 54—61.	Kuningas õnnistab fogudust.
3	2. Mja r. 7, 1—10.	Jehoowa wastas tulega, rahwas rõõmustab ennast.
4	" 7, 11—22.	Pane tähele 16 ^{ma} salmi kallist tõutust.

Webr.

- 5 " 9. 1—8. Waata Matt. 12, 42 ja Luuka 10, 23. 24.
- 6 " 9, 9—21. Saalomoni riffus.
- 7 1. Kuning. 10, 21—29. Kuninga au ja uhkus.
- 8 " 11, 1—13. Raesed pööravad Saalomoni südamel.
- 9 " 11, 14—25. Jehoowa tõstab Saalomonile wastasid.
- 10 " 11, 26—40. Jerobeami kutsutakse kuningaks.
- 11 " 11, 41—43 waata Koguja r. 2, 1—11: Kõik on tühi! Ja kõiki asju võib inimene enam kannatada, kui head käärid. Kõige suurem maa pealne õnn on kõige suurem õnnetus hingele.
- 12 Koguja r. 5, 7—19. Kui tühi riffus on.
- 13 " 12, 1—4 Saalomoni otsus: õpi aegjasti Sumalat kartma, enne kui see hiljaks jääb.
- 14 1. Kuningate r. 12, 1—11. Riik lahkeb kahte jaksu. Saalomoni poja rumalus.
- 15 " 12, 12—19. Waata õpetuse sõnad 15, 1. 2.
- 16 1. Kuning. 12, 25—33. Waata Dsea 8, 5. 6.
- 17 " 13, 1—10. Imelik kuulutus Jerobeami altari kohta.
- 18 " 13, 11—22. Üks wana, pool uskumata prohwet tahab katsuda, kas see kuulutus tõesti Jehoowa poolt.
- 19 " 13, 23—24. Uskumata prohwet tunneb, et Jehoowa sõna püha on, aga Jerobeami ei usu siiski mitte.

Webr.

- 20 1. Kuning. 14, 1—9. Ka prohwet Abia, kes Zerobeami oli kuningaks kutsunud, kuulutab temale nüüd Jehoowa nuhtlust.
- 21 " 14, 11—20. Zerobeam ja tema sugu peab hukka saama.
- 22 2. Aja r. 11, 1—12. Reabeam ei saa luba Zerobeami vastu sõdida, aga finnitab ommeti oma riiki.
- 23 " 11, 18—23. Kõik preestrid, lewiitid ja wagad inimesed rändavad Zerobeami riigist välja, Juuda maale, õiget Jumalat Jeruusalemmas teenima. (Vaata ka 2. Aja r. 15, 9—14).
- 24 " 12, 1—8. Reabeam läheb uhkeks,
- 25 " 22, 9—15 aga alandab ennast ommeti Jehoowa nuhtluse alla. Taarveti sugu hoiab ikka Jehoowa poole, kui ka seegi ilma patuta ei ole.
- 26 2. Aja r. 13, 1—12. Abia loodab Issanda peale.
- 27 " 13, 13—20. Abia saab võidu Zerobeami kavaluse üle.
- 28 " 13, 21—23 ja 14, 1—7. Abia võtab mitu naist ja sureb. Aja kardab Jumalat.

Märts

- 1 " 14, 8—14. Jehoowa aitab neid, kes tema peale loodavad.
- 2 Laul 20. Pane tähele salm 8.
- 3 2. Aja r. 15, 1—7. Jehoowa noomib Ahat ja ta rahvast, sest ta teadis ta langemist juba ette.
- 4 " 15, 8—19. Kuninga kohus on kurja ära kautada.
- 5 " 16, 1—9. Aja paneb liha oma käwarreks ja loodab inimeste peale enam kui Jumala

Märts

peale, sest hea käekäik oli ta meele ilmalitusts teinud.

- 6 2. Aja r. 16, 10—14. Aja ei wõta prohwteti sõna kuulda, ka haigus ei muuda enam tema meelt. Waata ka Matt. 14, 3. 4.

Kuidas Iisraeli kuningad Jerobeami patu läbi hukas on. Ka nende rahwas ei tunne Jumalat, sest saadif kui wafikate kumardamine Iisraeli riigis walitseb ja kõik õiged Juuda riiki on rännanud. Sellespärast ei mõju ka enam wägewa prohwteti Gelia tegewus.

- 7 1. Kuning. 15, 25—34. Jerobeami sugu saab ära hukatud.

- 8 " 16, 1—7. Mõrtsuka Baesa sugu ei pea ka mitte kaua walitsema.

- 9 " 16, 8—14. Toodif Gela tapetakse (waata Jesaja 5, 22. 23).

- 10 " 16, 15—22. Iisraeli riigis ei walitse ei kuningad ega nende sugu mitte nii kaua kui Juuda riigis Daaweti sugu.

- 11 " 16, 23—28. Ahabi isa ehitab Samaria linna.

- 12 1. Kuning. 16, 29—34. Ahabi kuri walitsuse hakatus. (Jofua 6, 26).

- 13 " 17, 1—7. Waata Jakob. r. 5, 13—18.

- 14 " 17, 8—16. Jumal toidab Geliast pagana naese läbi.

- 15 " 17, 17—24. Maene tunneb oma pattu ja saab Jumala abi näha.

- 16 " 18, 1—8. Geliast tuleb Obadja wastu, kes juba 100 prohwtetit oli kaitšnud, aga Geliast enam ei jõua kaitsta.

Märts

- 17 " 18, 9—20. Eelias näitab ennast Ahabile.
 18 " 18, 21—29. Baal ei vasta.
 19 " 18, 30—40. Eliaje palve, Jumala vastus.
 20 " 18, 41—46. Jehoowa annab vihma.
 21 " 19, 1—8. Eelias on väsinud ja meelt ära
 heitmas, sest kõik on muidu! Vaata prohvw.
 Jesaja r. 40, 26—31. „Kes Jehowat oota-
 wad, saawad uut rammu.“
 22 " 19, 9—14. Jehoowa lähneb Eeliasst mööda.
 23 " 19, 15—21. Issanda vastus Elia kae-
 bamise peale.
 24 " 21, 1—10. Naaboti wiinamägi.
 25 " 21, 11—19 } Eelias kuulutab Ahabile Ju-
 26 " 21, 23—29 } mala nuhtlust.
 27 " 22, 52—54 ja 2. Kuningate r. 1, 1—8.
 Eelias kuulutab Ahasja surma.
 28 2. Kuning. 1, 9—18. Elia sõna peale langeb tuli taewast.
 29 " 2, 1—10. Jumalaga jätmine.
 30 " 2, 11—25. Eelias lähneb taewa.
 31 2. Mja r. 17, 1—13. Juuda riigi wahwa kuningas Josaf-
 wat saadab wiis würsti, kaks preestrit ja
 üheksa lewiitirahwale Jumala sõna õpetama.

April

- 1 " 18, 1—8. Waga Josawati õnnetu ühendus
 Ahabiga.
 2 2. Mja r. 18, 9—17. Mis wale ja mis õige prohwet
 Ahabile kuulutab.
 3 " 18, 18—27. Kuul waled prohwetid wälja
 tulewad ja mis luba Jumal neile annab
 (Hiob 1, 6—12).

April

- 4 2. Aja r. 18, 28—34. Ahabi kavalus ei aita Jumala sõna vastu.
- 5 " 19, 1—11. Hõelati ei tohi aidata. Joosawat seab kohtumõistjaid ja käib ise rahvast katsumas.
- 6 2. Kuning. 4, 1—7. Pühwet Eliisa aitab leske.
- 7 " 4, 8—17. Võeraste vastuvõtmine. Waata Matteuse ev. 10, 40—42.
- 8 " 4, 18—28 } Pühwet äratab lapsi surmast.
- 9 " 4, 29—37 }
- 10 " 4, 38—41 Waata 2. Moosese r. 15, 22—26.
- 11 " 4, 42—44. Waata Matteuse r. 15, 32—38.
- 12 " 5, 1—7. Iisraeli tütarlaps pagana pealiku tojas.
- 13 " 5, 8—19. Inimese mõtteb — Jumala abi.
- 14 " 5, 20—27. Reasi waletab ja saab pidalitõbijeks.
- 15 " 6, 1—7. Eliisa paneb raua ujuma.
- 16 " 6, 8—23. Iisanda wari oma laste ümber.
- 17 " 6, 24—33. Kuningas ei wõi hädas aidata.
- 18 " 7, 1—11 } Kas Jumalal mõni asi peaks
- 19 " 7, 12—20 } wõimata olema?
- 20 " 8, 1—6. Suunemi naene saab kõik oma jälle kätte.
- 21 " 8, 7—15. Eliisa nutab, et ta waimus ette ära näeb, kui palju kurja Ašael pidi tegema (waata 1. Kün. 19, 15).
- 22 2. Aja r. 21, 1—7. Waga Joosawati poeg Sooram teeb kurja, sest et temal Ahabi tütar Atalja naeseks on.

April

- 23 2. Aja r. 21, 12—20 Prohveti Eelia kirja läbi kuulutab Jumal temale nuhtlust, ja teda ei maeta mitte Taaveti hauda.
- 24 " 22, 1—7. Joorami ja Ahtaja poeg Ahasja käib ka Ahabi teede peal.
- 25 2. Kuning. 9, 1—13. Seut võitakse kuningaks (1. Kuning. 19, 16), et ta pidi Ahabi sou ära hävitama.
- 26 " 9, 14—29. Seu maksab Naaboti werd Joorami ja Ahasja kätte.
- 27 " 30—37. Seu nuhtleb uhket Isebeli.
- 28 " 10, 1—14. Seu hävitab kõik Ahabi lapsed ära.
- 29 " 10, 15—27. Seu tapab Paali papid.
- 30 " 10, 28—36. Aga Jumala sõna ei võta Seu ommeti mitte kuulda, seepärast peab Ašael rahvast nuhtlema.

Mai

- 1 " 11, 1—12. Viimane laps Taaveti soust peastetakse ja kroonitakse.
- 2 " 11, 13—20. Viimane Ahabi ja Isebeli tütar peab surema.
- 3 2. Aja r. 24, 1—16. Kuningas Joas valitseb heasti, nii kaua kui wana auus ülempreester Jojada elas.
- 4 " 24, 17—27. Kuningas lasseb ennast ehitada ja Jojada poeg, prohvet Sajarja, wisatakse templis kividega furnuks. (Waata, mis Jeesus selle kohta ütleb Matt. 23, 35).
- 5 2. Kuning. 13, 14—25. Eliisa surm.
- 6 " 14, 23—29. Iisraeli wiletjus, Jumala abi

Mai

Jerobeami II läbi. Sel ajal elasivad Iisraeli riigis prohvetid: Joonas, Hosea, Amos.

7 Prohveti Joona raamat.

8 Joona 1, 1—3. Waata laul 139, 7—12.

9 „ 1, 4—16. Prohwet wisatakse meresse.

10 „ 2, 1—11. Joona palwe.

11 „ 3, 1—10. Niiniwe rahvas pöörab.

12 „ 4, 1—8. Jumal on halastaja, prohwet nuriseb.

„ 4, 9—11 waata Matteuse ew. 12, 39—41.

Prohveti Hosea raamatust.

13 Hosea 10, 1—8. Jerobeami wafikate pärast peab tema riik Asfuri wangi saama.

14 „ 11, 1—11. Aga Jehoowa arm peab jälle nende üle walitsema.

15 „ 13, 14 ja 14, 2—10. Igawene lunastus.

Prohveti Amose raamatust.

16 Amose 7, 10—15. Amose elulugu.

17 „ 5, 1—13 } Üks Amose jutlus.

18 „ 5, 14—27 } Üks Amose jutlus.

19 2. Kuning. 15, 8—16 } Iisraeli riigi künigate kurjus

20 „ 15, 17—29 } ja muhtlus.

21 Jesaja 3, 1—5. Jumal nuhtleb rahwast kurjade künigade läbi.

22 2. Aja r. 26, 1—11. Uffa walitus ja wägi.

23 „ 26, 12—23. Uhtus ja muhtlus.

24 Jesaja 6, 1—7. Jesajas kutsutakse prohveti ameti peale, ja ta näeb jumalateenistust taewas.

Mai

- 25 2. Kuning. 16, 1—9. Ahas, Juuda riigi kuninga Ufia poja Jotami poeg, hädas.
- 26 Jesaja 7, 1—17. Jehoowa lasseb Ahasale imetähte kuulutada. (See on Maarja päewa epistel).
- 27 2. Kuning. 16, 10—. Kuningas Ahas ja ta preester teenivad Jumalat Tamasfuse altari peal, nagu oleks sel altaril rohkem väge, kui Jehoowal.
- 28 Jesaja 1, 1—9 } Üks Jesaja jutlus.
- 29 " 1, 10—18 }
- 30 2. Kuning. 17, 1—6. Wiimne Iisraeli riigi kuningas.
- 31 Jesaja 10, 5—19. Assuri rahwas on wits Jumala käes, mista tema Iisraeli peksab, kunni need ümber pööravad, kes üle jääwad.

Juuni

- 1 2. Kuning. 17, 7—14 } Mikspärast Iisraeli rahwas
- 2 " 17, 15—23 } hukka läks.
- 3 " 17, 24—33. Mikspärast Samaria rahwas ka Jeesuse ajal veel pooled paganad olivad.
- 4 2. Mja r. 29, 1—11. Juuda riigi kuningas Hiskia seab jälle jumalateenistuse korda.
- 5 " 30, 1—12. Hiskia kutsub ka Iisraeli riigi ülejäänud rahwast paasa püha pidama, aga wähe on neid, kes tulewad.
- 6 " 30, 13—20. Südamlik pühitus on enam kui wäljaspidine puhastus.
- 7 " 30, 21—27. Rahwas rõõmustab Iisjandas.
- 8 " 31, 1—7. Rahwas annab preestritele ja Lewiitidele, mis kohus on.
- 9 " 31, 8—21. Hiskia teeb kõik kõigest südamest.

Juuni

- 10 2. Aja r. 32, 1—8. Hiskia valmistab ennast.
- 11 " 32, 9—19. Paganad teutavad Sumalat.
- 12 2. Kuning. 19, 1—7. Ara kardab!
- 13 " 19, 8—19. Hiskia teeb palvet.
- 14 " 19, 20—31. Jehoowa vastus.
- 15 " 19, 32—37. Sanheribi ots.
- 16 " 20, 1—11. Hiskia haigus.
- 17 Jesaja 38, 9—20. Hiskia kiidab Issandat.
- 18 " 39, 1—8. Hiskia ekjib, temale kuulutatatse
nuhtlult.
- Prohweti Jesaja raamatust.
- 19 Jesaja 40, 12—31. Looja suur wägi.
- 20 " 44, 9—23. Ebajumalad tühjad. Jehoowa annab
patu andeks.
- 21 Jesaja 9, 1—6
- 22 " 11, 1—12
- 23 " 61, 1—3
- } Mis Jesajas Kristuse tulemisest
kuulutab.
- 24 " 53. Kristuse kannatamisest (waata ka 50, 6).
- 25 " 40, 1—11. Walmistage Jehoowale teed!
- 26 " 60, 1—6. Paganad pööravad.
- 27 " 29, 10—19. Rahwa tuimus ja pimedate ja
kurtide lootus.
- 28 " 35, 1—10. Uus maa (waata furnute üles-
tõusmisest 26, 19. 20).
- 29 2. Aja r. 33, 1—10. Hiskia poja Manasse ja rahwa
hõelus.
- 30 Jesaja 30, 9—15. Üks Jesaja pihtijutus.
- Juuli
- 1 Aja r. 33, 11—20. Manasse pöörab ja Sumal halastab.

Juuli

- 2 Jeesaja 30, 18—29. Üks Jeesaja jutlus Jumala armust.
- 3 Aja r. 33, 21—25. Kuningas Amon ja rahvas lan-
gewad weel sügarwamate pattude sisse.
- 4 „ 34, 1—7. Rahesma aastane waga kuningas Joosia.
- 5 „ 34, 8—21. Templi puhastamine.
- 6 5. Moosese r. 28, 15—29)
- 7 „ 28, 36—44 } Raamatu sõnad, mis Joosia
- 8 „ 28, 45—53 } luges.
- 9 „ 28, 58—67 }
- 10 2. Aja r. 34, 22—28. Joosia ei pea näha saama kõik
seda kurja.
- 11 „ 34, 29—33. Joosia teenib Jumalat kõigest
südamest.
- 12 2. Kuning. 23, 4—14. Joosia puhastab rahwast.
- 13 „ 23, 15—20. Waata 1. Kuningate r. 13,
- 14 1—6. Kui imelikult lähewad kõik proh-
wetite kuulutused täide!
- 15 2. Aja r. 35, 1—9)
- 16 „ 35, 10—19 } Suur paasapäha.
- 17 Jeremia 7, 1—15. Rahwas loodab väljaspidise
jumalateenistuse peale.
- 18 2. Aja r. 35, 20—27. Joosia surm.
- 19 „ 36, 1—3. Waata Jeremia 11, 6—13.
- 20 „ 36, 4—5. Waata Jeremia 22, 13—19.
- Prohweti Jeremia elust.
- 21 Jeremia 25, 1—14. Jeremias kuulutab seitsmekümne-
aastast Paabeli wangipõlwe.
- 22 „ 26, 1—11. Preestrid ja waleprohwetid taha-
wad teda tappa.

Juuli

- 23 Jeremia 26, 12—24. Kui raske õige ja wale proh-
weti wahel wahet teha, ja kui raske õigel
prohwetil surma eest peaseda.
- 24 Miika 1, 1—8. See kuulutus peastis Jeremia elu.
- 25 Jeremia 36, 1—8. Prohwet Jeremia wangis. Paaruf
loeb Jehoowa sõnu templis.
- 26 „ 36, 9—19. Paaruf loeb Jeremia raamatust
würstidele ette.
- 27 „ 36, 20—26. Kuningas põletab raamatu ära.
- 28 „ 36, 27—32 ja Aja r. 36, 6—8.
- 29 Jesaja 5, 1—14. Laul Jumala huffaläinud wiinamäest.
- 30 Hesekiel 19, 1—9. Laul lõukoera kutsikast (kuulutus
Paabeli wangipõlwest (waata 2. Kuning. r.
23, 31—37 ja 24, 1—5.)
- 31 2. Kuning. 24, 6—17. Sojafin (waata 2. Kuningate
r. 25, 27—30).

Aug.

- 1 Jeremia 22, 24—30. Sojafin ja Konja on üks ja
seesama.
- 2 2. Aja r. 36, 11—16. Sidkia saab kuningaks.
- 3 Jeremia 21, 1—14. Hirmus ähwardamine kuninga
ja rahwa wasta.
- 4 „ 28, 1—17. Waleprohwet Ananja, kes rahwast
eksitab, sureb.
- 5 Jeremia 37, 3—15. Jeremiaast peffetakse.
- 6 „ 37, 16—21. Kuningas räägib salaja proh-
wetiga.
- 7 „ 38, 1—13. Mooramees peastab prohweti.
- 8 „ 38, 14—28. Kuningas Sidkia küsib nõuu Je-
remia käest.

- Aug. |
- 9 | " 39, 1—10. Sidfia wiiaſe wangi.
- 10 | " 39, 11—18. Jeremia kuulutab Ehedmeeleſile
peaſtmist, ſeſt et ta Jechoowa peale lootnud.
- 11 | 2. Kuning. 25, 8—17. Rõik Jumala kaja au ja ilu otſas.
- 12 | 2. Aja r. 36, 17—21. Jeremia kuulutus lähed täide.

Prohweti Jeremia nutulaulud Jeruſa-
ſalemma müüride peal.

- 13 | Nutulaulud 1, 1—7.
- 14 | " 2, 1—10.
- 15 | " 2, 11—17.
- 16 | " 3, 22—33. Prohweti rõõm wiletſuſes.
- 17 | " 3, 40—57. Prohwet tunnistab enese ja
rahwa pattu.
- 18 | " 5, 15—22. Waata Jeremia 46, 27, 28.
- 19 | Jeremia 40, 1—6. Jeremiat peetaſe auuſaſti, ja ta
jääb maawalitſeja juure.
- 20 | " 40, 7—16. Maawalitſeja waſtu peetaſe
kuri nõu.
- 21 | " 41, 1—10. Iſmaeli mõrtsukatöö.
- 22 | " 41, 11—18. Rahwas kardab.
- 23 | " 42, 1—6. Rahwas lubab sõna kuulda.
- 24 | " 42, 7—22. Prohweti nõu.
- 25 | " 43, 1—7. Rahwas on sõnakuulmata.
- 26 | " 44, 1—14. Jeremias manitſeb.
- 27 | " 44, 15—23. Rahwas ei taha weelgi meelt
parandada.
- 28 | " 44, 24—30. Rahwas peab Egiptuſes huffa
jaama.

Aug.

29 Jeremia 46, 13—19. Egiptuse maa ise peab ka wangi minema.

Paabeli linnas äratas Jumal wangidele Juuda rahwa seas kaks prohwetit: Heseekieli ja Taanieli.

Prohweti Taanieli elust.

30 Taaniel 1, 1—7. Taaniel ja tema kolm seltsimeest wangis.

31 " 1, 9—21. Taanieli tartus ja Jumala kartus (waata Apostlite teg. 5, 28. 29).

Sept.

1 " 2, 1—13. Nebukadnetsar näeb unenäü ja unustab selle ära.

2 " 2, 14—26. Jumal näitab Taanielile kuninga unenäü.

3 " 2, 27—35. Taaniel ütleb seda kuningale.

4 " 36—49. Taaniel seletab seda ära.

5 " 3, 1—7. Nebukadnetsar käsib kuju kummardada.

6 " 3, 8—18. Taanieli kolm sõpra ei tee kuninga, waid Jumala tahtmist.

7 " 3, 19—27. Taanieli sõbrad peasewad usu läbi tule ahjust (waata Jesaja 43, 2).

8 " 3, 28—33. Nebukadnetsar kiidab ja tunnistab õiget ja ainust Jumalat.

9 " 4, 1—15. Nebukadnetsari teine unenäü.

10 " 4, 16—24. Taaniel seletab selle ära.

11 " 4, 25—34. Nebukadnetsari meele nõtruš. (Waata Luuka ew. 14, 11 ja Heseekieli 17, 24).

12 " 5, 1—9. Belsatsar ehmatas imefirja üle,

13 " 5, 10—16. Taanieli kutsutakse seda ära seletama.

14 " 5, 17—30. Taaniel seletab kirja ära.

Sept.

- 15 Taaniel 6, 1—10. Taaniel palub, tänab ja kiidab Jumalat ilma kartmata.
- 16 „ 6, 11—19. Taaniel saab lõukoerte auksu wiisatud
- 17 „ 6, 20—28 ja Jumala poolt peastetud (waata Hebreä 11, 33).

Hefseefiel.

- 18 Paul 137. Wangide nutulaul ja lihameelne kättestajumise wiha.
- 19 Hefseefiel 1, 1—21. Prohwet näeb Paabeli maal Jehoowa auujärge. (Silmad ja rattad näitawad, et Jehoowa kõik näeb ja igale poole võib minna).
- 20 „ 1, 22—28. Jehoowa au.
- 21 „ 2, 1—10. Hefseefiel prohwetiks kutsutud.
- 22 „ 3, 17—27. Kui raske ja wastutaw on õpetaja amet.
- 23 „ 4, 1—8. Prohwet peab rahwale Jeruusalemma ärahäwitamist ettekujutama, sest siis, kui teda wangi wiidi, seisis linn alles.
- 24 „ 9, 1—11. Jehoowa lasseb enne Jeruusalemma ärahäwitamist õigeid ära märkida (waata ilmutamise r. 7, 3).
- 25 „ 12, 1—15. Hefseefiel peab rahwale ette kujutama, kuidas Sidkia linnast põgeneb (waata 2. Kuning. 25, 3—7).
- 26 „ 12, 16—28. Kõik Jehoowa sõnad peawad täide minema.
- 27 „ 18, 15—27. Hefseefieli naene sureb, ettetähendusels Jeruusalemma ärahäwitamise peale.

Sept.

- 28 Heseekiel 17, 17—21 ja 29—33. Jehoowa walmistab rahwast sõnumid wastu wõtma: „Jeru-
salem on langenud!“ (salm 21).
- 29 „ 34, 1—14. Sest saadik, kui Jeruusalem langes, kuulutab Jehoowa laiali pillatud karjale armu.
- 30 „ 34, 16—31. Pane tähele õiget karjast Jeesust (salm 23 ja 37, 24).
- Dft.
- 1 „ 36, 22—27. Issand kuulutab Büha Waimu väljawalamist (waata Joel 3, 1—5).
- 2 „ 37, 1—14. Issraeli rahwa surmuluud tõusewad hinge. Siit saadik räägib Heseekiel wiimsest päewast ja uuest Jeruusalemmast, waata ilmutamise r. 20.—22. peatükk.
- 3 Jesaja 48, 16—22 ja Miika 2, 12 ja 13. Prohweti Jesaja ja Miika wanad kuulutusjed tulewad wangidele meele.
- 4 „ 49, 13—26.
- 5 „ 62, 1—12. Miisugused wahimehed oliwad Heseekiel ja Taaniel (waata ka Habakuk 2. 1—4. Lutheruse usupuhastamise laul, salm 4).
- 6 Taaniel 9, 1—9. Taaniel paneb aastate aru tähele, mispärast Jehoowa sõna wana prohwetite kätte oli saanud.
- 7 „ 9, 10—19. Taaniel palub alandlikult oma rahwa patu pärast.
- 8 „ 9, 20—27. Taaniel saab teada, et 70 aasta-
nädala ehk 490 aasta pärast Õnnistegija peab tulema.

Dft.

9 Taaniel 12, 1—19. Wiimsed ajad ja furnute üles-
tõusmine Taanieli läbi ettekuulutatud
(waata ilmutamise r. 14, 13).

10 Saul 126. Usklikkude wangide lootus.

11 Aja r. 36, 22—23 (waata 5. Mošese r. 30, 1—5.).

Esra raamat.

12 Esra 1, 1—11. Koores annab rahwale luba tagasi
minna.

13 Jesaja 44, 24—28 ja 45, 1—6. Mis Jesajas 200 aast-
ta eest on kuulutatud, läheb täide.

14 Esra 2, 1—2 ja 64—70. Kende arm, kes Iisraeli
maale läksiwad.

15 „ 3, 1—7. Jehoowa teenistust uuendatakse.

16 Esra 3, 8—13. Rahwas hõiskab ja nutab templi
alust pannes.

17 Haggai 2, 1—9. Uue templi au.

18 Esra 4, 1—6. Samaria rahwas keelawad templi ehi-
tamist (waata 2. Kuning. 17, 24—34).

19 „ 4, 7—16. Kade firi wale kaebustega.

20 „ 4, 17—24. Töö jääb seisma.

21 Haggai 1, 1—15. Rahwas ei jaa Jumala õnnistust kätte,
sest et nad laisjad on Issanda riigi tööl.

22 Esra 5, 1—5 } Uue templi ehitamine.

23 „ 5, 6—17 }

24 „ 6, 1—12. Rahwas saab luba ehitada.

25 „ 6, 13—22. Paasapüha peetakse.

26 Safaria 7, 8—14. Rüüd tarwis õigel wiisil jälle
Jumalat teenida!

- Ott.
- 27 " 8, 9—17. Sest Jehoowa on jälle armuline
oma rahwa vastu.
- 28 Ezra 7, 1—10. Pane tähele salm 10.
- 29 " 7, 11—24 } Mis Jumal tuninga südame sisse
- 30 " 7, 25—28 } on annud.
- 31 Safaria 1, 1—6. Pöörge Jehoowa poole!

Now.

- 1 Ezra 8, 21—30. Ezra otjib Jumala käest abi, ei
mitte inimeste käest.
- 2 " 8, 31—36 ja 9, 1—4 (waata 5. Moseje 7, 3).
Mitspärast Ezra ehmatas.
- 3 " 8, 5—15. Ezra tunnistab rahwa pattu.
- 4 " 9, 1—6 } Wõeramaa naesed lahutatakse ära, sest
- 5 " 9, 7—17 } Jumal ei sallii segapaarišid.
- 6 Safaria 2, 5—17. Hõiska ja ole rõõmus, sest Jehoowa
armastab ja ehitab ise Jeruusalemma.
- 7 " 14, 1—11. Kristuse tulemine wiimisel päewal.

Neemia raamat.

- 8 Neemia r. 1, 1—11. Neemia kurvastab oma rahwa
häda pärast.
- 9 Neemia r. 2, 1—10. Neemia saab luba Jeruusalemma
minna.
- 10 " 2, 11—20. Taewa Jumal jaadab meie
asjad korda.
- 11 " 3, 33—38. Rahvas ehitab müüri, ehk
küll waenlased teutawad.
- 12 " 4, 1—9 } Töö ja mõitlus.
- 13 " 4. 10—17 }

Now.

14	Neemia r. 5, 1—13	} Neemia on ustarw maawalitseja.
15	" 5, 14—19	
16	" 6, 1—14.	Waelasjed tahawad Neemiat
		araks teha.
17	" 6, 15—19 ja 7, 1—4.	Linna müür saab
		walmis.
18	" 8, 1—12.	Rahwas paneb Jumala sõna
		tähele ja mõistab seda.
19	" 8, 13—15.	Lehtmajade püha.
20	" 9, 1—8.	Suur palwe- ja paastupäew.
21	" 9, 9—19	} Jumala suured teud Iisraeli
22	" 9, 20—31	
		rahwa seas.
23	" 9, 32—37.	Rahwas tunnistab pattu.
24	" 10, 29—40.	Rahwas lubab wandega Ju-
		mala kogu järel käia.
25	" 12, 27—43.	Müürid pühitsetakse.
26	" 13, 1—9	} Kui wahwaste Neemia templit
27	" 13, 10—22	
		puhastab ja selle eest mõitleb,
		ei Lewiitidele peab nende osa
		antama ja pühapäewa pühit-
		setama.
28	" 13, 23—31.	Neemia nuhtleb rahwa patud.

Esra ja Neemia raamatud rääkijiwad Juutidest, kes Jeruufalemma tagasi läkijiwad. Estri raamat kirjeldab nende Juutide peastmist, kes Persiamaal elasiwad.

29	Estri raamat 1, 1—9.	Suur kuninglik pidu.
30	" " 1, 10—22.	Kuninga wiha.

Detj.

1	"	"	5, 1—10	} Ester tõstetakse kuninga
emandaks.
2	"	"	2, 11—20	
3	Estri raamat 2, 21—23 ja 3, 1—4. Mordekai ei
heida põlvili inimese ette.			
4	"	"	3, 5—15.	Ammani tigidus.
5	"	"	4, 1—8.	Suutide leinamine.
6	"	"	4, 9—17.	Mordekai palub Estrit oma
rahvast peasta.
7	"	"	5, 1—8	} Ester kutsub kuninga ja Ammani
söömaajaks kaks korda.
8	"	"	5, 9—14	
9	"	"	6, 1—14.	Mordekai tõstetakse juureks
isandaks.
10	"	"	7, 1—10.	Amman puuakse puu külge.
11	"	"	8, 1—8.	Ester palub kuningat oma
rahva eest.
12	"	"	8, 9—17.	Kuningas annab uue kaju.
13	"	"	9, 1—16.	Suudid tapavad oma vaenlasi.
14	"	"	9, 17—28.	Puuride püha seatakse.
15	"	"	9, 29—32 ja 10, 1—3.	

Prohwet Malafia.

16	Malafia 1, 6—11. Prohwet näitab tuimale rahwale,
kui püha Jumala nimi.			
17	"	2, 7—17.	Ka preestrid ärgaku üles!	
18	"	3, 1—6.	Sest Issand tuleb kohut mõistma.	
19	"	3, 14—24.	Walmistage temale teed!	
20	Luuka 1, 1—25.			
21	"	1, 26—38	(vaata Jესaja 7, 14.).	
22	"	1, 57—66.		

Detf.	
23	Luuka 1, 67—80.
24	" 2, 1—14.
25	" 2, 15—21.
26	" 2, 22—35.
27	" 2, 36—40.
28	Matteuse ew. 2, 1—12 (waata Miika 5, 1.).
29	" 2, 13—23 (waata Jeremia 31, 15.).
30	Luuka ew. 2, 41—52.
31	Laul 72, 8—19.

Gind 10 kop.

Kõidetud 10.dets.1930.

